

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 45 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

ΕΤΟΣ Κ'

ΑΡ. ΦΥΛ. 234

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1997

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΟΚΤΩΒΡΗΣ ΤΟΥ 1940

Κάθε μήνας, στον κύκλο ενός χρόνου, ταυτίζεται και συνδέεται, ψυχικά και συναισθηματικά, με κάποιες στιγμές - ορόσημα, είτε αυτές είναι ιστορικές, είτε αναφέρονται στην κοινωνική ή πολιτισμική ζωή και παράδοση ενός λαού.

Ο μήνας Οκτώβρης, εδώ και 57 χρόνια, για όλους τους Έλληνες και πιο άμεσα για τους Ηπειρώτες, είναι ο μήνας του μεγάλου «ΟΧΙ» στο Φασισμό. Το ΟΧΙ που πέταξε πάνω από πολιτείες και κάμπους κι έφτασε ως τις απρόσιτες βουνοκορφές της Πίνδου.

Αυτό το πήραν τα πουλιά και τόκαναν τραγούδι, γέμισαν τα φαράγγια και οι λαγκαδιές, φύσηξαν οι αγέρες του βουνού και τόσμιξαν με τ' αφρισμένα νερά του Αώου, τόφεραν ως πάνω στα βράχια της Αλβανίας, το πήραν οι αετοί και τόσμιξαν με τα βουβά νερά του Καλαμάκι κι έγιναν τα νερά του, τάφρος υγρός για τους φασίστες. Αναγάλιασαν οι βουνοκορφές της Γκραμπάλας και της Ασσόνιστας και χάρηκε του Καλπακιού ο κάμπος. Φούσκωσαν των φαντάρων και των τσολιάδων τα στήθη, φύσηξαν ΑΕΡΑ.

Το πήρε κι ο Ελληνικός λαός και τόκανε πίστη και θρησκευεία, τόκανε τραγούδι και φιλότιμπο. Ζεστάθηκαν οι καρδιές του, φωτίστηκαν, έλαμψαν, έγιναν ηρωικές, θεϊκές. Το τραγούδησαν νέοι και νιές, γριές και γέροι, σε κάθε γωνιά της Ελλάδας με όλους τρόπους κι έγινε τού-

το το τραγούδι θάρρος και δύναμη κι έδωσε φτερά στις γυναίκες της Ηπείρου και φορτώθηκαν ζαλίκια τουφέκια και κανόνια, σφαίρες και τρίφιμα και τ' ανέβασαν στα κακοτράχαλα βουνά της Πίνδου και του Ζαγοριού.

Ένα ξέφρενο μεθύσι ήταν τούτος ο πόλεμος, που στα-

νάξει τούτα τα στερνά του λόγια: «**Τούτον το λόγο θάσας πω, δεν έχω άλλο κανένα. Μεθύστε με τ' αθάνατο κρασί του Εικοσιένα**». Κι ήπιε όλη η Ελλάδα απ' αυτό. Ο Φασισμός του Μουσολίνι τσακίστηκε και κουρελιάστηκε πάνω στις κορφές και τα φαράγγια της Πίνδου, στις

ρου, παρακαταθήκη αιώνια και κληρονομιά στις μελλοντικές γενιές: ΑΛΒΑΝΙΚΟ ΕΠΟΣ ΤΟΥ 1940.

Το «Ζ»

Υ.Γ. «Το ΖΑΓΟΡΙ μας», για να τιμήσει κι αυτό, συμβολικά, όπως κάθε χρόνο το ιστορικό γεγονός, επέλεξε φέτος να το κάνει μέσα από κάποιες στιγμές δυό παιδιών του Ζαγοριού (από το ίδιο χωριό, το Πάπιγκο), όπου το ένα (ηλικιωμένος πια αλλά πάντα ακραίος και θαλερός Β. Αρχιμανδρίτης) μας μιλάει για την ευψυχία του άλλου, που δεν υπάρχει πια (Σπ. Πρωτοσύγγελου) (σελίδες: 8-9). Τέτοιες στιγμές, πατριωτικής έξαρσης και αυτοθυσίας, ζήσαν πολλά παιδιά του Ζαγοριού, δίνοντας το αίμα και τα νιάτα τους, μαζί μ' όλα τα παιδιά της Ελλάδας. Στο ξάφνιασμα και το θαυμασμό ολόκληρου του κόσμου τότε, για τη νικηφόρα αντίσταση ενός μικρού λαού στον παντοδύναμο εισβολέα (η πρώτη σ' ολόκληρη την Ευρώπη), η απάντησή βρίσκεται, νομίζουμε, σε μια λέξη που βάζει στο στόμα του επιλοχία Πρωτοσύγγελου ο φίλος του αφηγητής: **ΦΙΛΟΤΙΜΟ**. Μια λέξη που δε θα βρεις στα λεξικά άλλων λαών. Αυτό το φιλότιμο για την ύπουλη και άδικη προσβολή, ήταν αυτό που πείστωσε και γιγάντωσε έναν ολόκληρο λαό για να φτάσει στο έπος του '40.

μάτησε όλων τη λογική κι άνοιξε διάπλατα το δρόμο στη καρδιά και το αίσθημα, στον ενθουσιασμό και την αποκοτιά. Ντουφέκι και κανόνι πάνω στα βουνά. Φροντίδα και αγάπη στις πολιτείες και στα χωριά: στα μετόπισθεν. Τίποτε δεν έμεινε στάσιμο και αμέτοχο. Η ζωή πήρε καινούργιο νόημα. Η χαρά έσμιγε με τον πόνο και γίνονταν αδέρφια.

Συνεπαρμένος από τούτο το μεγάλο θάμα και ο μεγάλος Εθνικός μας ποιητής Κωστής Παλαμάς, μέσα στα βαθεία του γηρατιά, θα κάνει κουράγιο και θα βροντοφω-

νηλόραχες του Καλπακιού και στα χιονισμένα βουνά της Αλβανίας. Έξι μήνες κράτησε τούτο το μεγάλο πάνηγύρι του πολέμου και τα λόγια του ποιητή είχαν γίνει πραγματικότητα.

Η ιστορία και η τέχνη θέλησαν να γράψουν και να χαράξουν πάνω σε πελώρια μαρμαρίνη πλάκα τον αθλο αυτό του Ελληνικού λαού. Καμιά πλάκα, όμως, δεν μπορούσε να χωρέσει την ηρωική εποποιία της γενιάς του Σαράντα. Έμεινε έτσι χαραγμένη από μόνη της, με τα αιμάτινα γράμματά της πάνω στις βουνοκορφές της Ηπεί-

Συμπεριφορά «παραδοσιακά δομημένων» κτιρίων σε σεισμικές καταπονήσεις. Επισκευές. Ενίσχυσεις

Τα «παραδοσιακά δομημένα» κτίσματα

Οι σεισμικές δονήσεις επηρεάζουν τα κτίσματα και συχνά επιφέρουν καταστροφικά αποτελέσματα. Τα αποτελέσματα αυτά ποικίλλουν ανάλογα με το μέγεθος του σεισμού, το είδος του εδάφους, τη συγκεκριμένη περιοχή που βρίσκεται το κτίριο και το τρώτος της κατασκευής. Είναι, όμως, γεγονός —που δυστυχώς επιβεβαιώθηκε και στους τελευταίους σεισμούς 1981-1986— ότι το συντριπτικό ποσοστό των καταστροφών συμβαίνει στα παλαιά «παραδοσιακά δομημένα» κτίσματα.

ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΣΕΪΔΗΣ

Πολιτικός Μηχανικός Τ.Ε.
Πανεπιστημιακός

Ως «παραδοσιακά δομημένα» χαρακτηρίζουμε τα κτίσματα που είναι συνήθως κατασκευασμένα με:

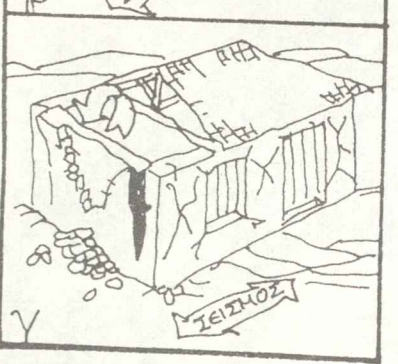
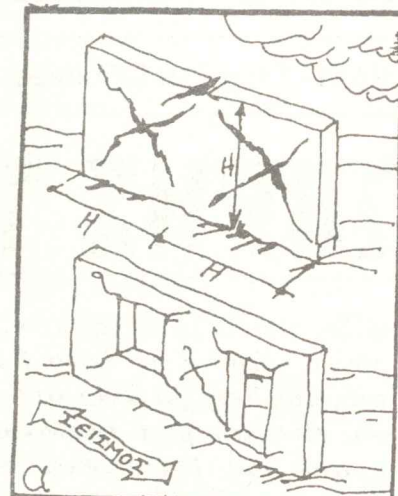
α) κατακόρυφα φέροντα στοιχεία από τοιχοποιίες (λιθοδομές, οπτοπλινθοδομές, ωμοπλινθοδομές, ελαφρές κατασκευές με ξύλινο σκελετό και τοιμεντοπλινθοδομές),

β) οριζόντια φέροντα στοιχεία, δηλαδή πατώματα, στέγες και εξώστες από ξύλινες διατομές, από πέτρα ή πλίνθους (αφίδες, θόλοι, τρούλοι κλπ.) ή μικτές κατασκευές (από μεταλλικές δοκούς και λίθινα ή κεραμικά κλπ. επιφανειακά στοιχεία) ή και αργότερα από δοκούς και πλάκες από οπλισμένο σκυρόδεμα.

Τα κτίσματα αυτά είναι πολύ πιο ευάλωτα στις σεισμικές δονήσεις από τις σύγχρονες κατασκευές. Η ευπάθεια αυτή οφείλεται στα υλικά και τον τρόπο κατασκευής, χωρίς συνήθως στατικούς και αντισεισμικούς υπολογισμούς, στη φθορά που προκαλεί ο χρόνος, η υγρασία, παλαιότερες σεισμικές δονήσεις, το έδαφος θεμελίωσης και ιδιαίτερα η έλλειψη συντήρησης. Οι ζημιές από τον σεισμό συνήθως είναι μεγάλες. Οι ολοσχερείς καταστροφές είναι συχνές και τα ανθρώπινα θύματα δεν σπανίζουν.

Τα περισσότερα χωριά της Ελλάδας και μεγάλα τμήματα των επαρχιακών πόλεων αποτε-

λούνται από τέτοια παραδοσιακά κτίσματα. Σε αυτό το είδος ανήκουν και όλοι οι παραδοσιακοί διατηρητέοι οικισμοί μας, ο πλούτος της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς του τόπου μας, τα

Βλάβες των τοίχων από τη σεισμική καταπόνηση. α. Τοίχοι παράλληλοι προς την κύρια διεύθυνση του σεισμού. β. Αντοχή στη σεισμική καταπόνηση των παράλληλων προς την κύρια διεύθυνση του σεισμού τοίχων είναι μεγαλύτερη.

μνημεία όλων των ιστορικών εποχών της χώρας μας. Είναι ακόμα βαριά η ανάμνηση της ολοκληρωτικής καταστροφής της θαναμάσιας πόλης του Αργολικού και της Ζακύνθου το 1953.

Οι έρευνες που γίνονται από πολλές σειсмоγενείς χώρες πάνω στη συμπεριφορά των παραδοσιακά δομημένων κτισμάτων στη σεισμική καταπόνηση σκοπό έχουν να γίνει κατάταξη και ερμηνεία των τυπικών ζημιών που παρατηρούνται και να διαμορφωθούν προτάσεις για την επισκευή τους, καθώς και μέθο-

δο ενίσχυσής τους πριν ακόμα εκδηλωθούν οι σεισμοί. Είναι προτιμότερη και σαφώς φθηνότερη η προληπτική ενίσχυση από την εκ των υστέρων επισκευή.

Φέροντες τοιχοποιίες. Η συμπεριφορά τους στις σεισμικές καταπονήσεις.

Χαρακτηριστικές ενισχύσεις.

Για λόγους σαφήνειας, είναι δυνατό να κάνουμε την παραδοχή ότι ο σεισμός επενεργεί στο κτίριο σαν οριζόντια δύναμη που αντιπροσωπεύει την κύρια διεύθυνση του σεισμού, ενώ είναι γνωστό ότι το φαινόμενο είναι πολύ πιο πολύπλοκο.

Με την παραπάνω παραδοχή οι φέροντες τοίχοι ενός παραδοσιακά δομημένου κτίσματος μπορούν να χωριστούν σε δύο μεγάλες ομάδες:

α) τους τοίχους που είναι παράλληλοι προς την κύρια διεύθυνση του σεισμού,

β) τους τοίχους που είναι κάθετοι προς την κύρια διεύθυνση του σεισμού.

Οι παράλληλοι προς την κύρια διεύθυνση του σεισμού τοίχοι αντιστέκονται καλύτερα σε αυτόν, ενώ οι κάθετοι προς τη διεύθυνση του σεισμού είναι πολύ πιο ευπαθείς στις εγκάρσιες επιδράσεις, με κίνδυνο είτε να ανατραπούν, είτε να ρηγματωθούν από καμπτική καταπόνηση.

Ως τυπικές ζημιές των δύο παραπάνω περιπτώσεων μπορούν να αναφερθούν:

α) Σε τοίχους παράλληλους προς την κύρια διεύθυνση του σεισμού παρουσιάζονται χιαστί ρωγμές. Όταν οι τοίχοι αυτοί περιέχουν ανοίγματα στο επίπεδο τους, ή άλλη διακοπή της συνέχειάς τους (π.χ. τζάκια, καμινάδες), παρουσιάζονται και ρωγμές γύρω από τα ανοίγματα (σχ. 1.α),

β) Σε τοίχους κάθετους προς την κύρια διεύθυνση του σεισμού παρουσιάζονται ρωγμές στα σημεία σύνδεσής τους με τους εγκάρσιους τοίχους, αποκόλληση και κατάρρευση τμημάτων τους, με διαχωρισμό της ενότητάς τους κατά το πάχος τους, ακόμα και κατάρρευση λόγω ανατροπής του καμπώμε-

νου τοίχου (σχ. 1.β).

Έρευνες, παρατηρήσεις και αναλύσεις των ζημιών δίνουν πολύτιμες πληροφορίες για τη κάθε περίπτωση και προτείνουν, κατά συνέπεια, την ενδεχόμενη ενίσχυση ή επισκευή. Η αποκατάσταση κάθε βλάβης και ελαττώματος ενός τοίχου είναι αναγκαία για να μπορεί να απαιτηθεί από αυτόν καλύτερη συμπεριφορά κατά τον επόμενο σεισμό.

Τοίχοι που έχουν διάφορες μικρές ή μεγάλες βλάβες από τους σεισμούς, ή και άλλες αιτίες, είναι δυνατόν να συστηθούν και ενισχυθούν χωρίς:

α) με ενίσχυση της συνολικής επιμέτρης να χρησιμοποιηθεί η ασυμψία των παράλληλων προς την κύρια διεύθυνση του σεισμού τοίχων (σχ. 2.α).

Η σωστή και ισχυρή σύνδεση των τοίχων μεταξύ τους εξασφαλίζεται κυρίως με:

α) την προσεκτική εμπλοκή των λιθοσώματων στη διασταύρωση,

β) την ύπαρξη και υποχρεωτική διασταύρωση των ενισχυτικών ζωνών ή διαζωμάτων,

γ) την περισφίξη,

δ) την τοποθέτηση αντηρίδων.

ε) τα ίδια τα στοιχεία του τοίχου, όπως τα πατώματα και η στέγη, αφού σε αυτά εξασφαλιστεί διαφραγματική λειτουργία και αφού χρησιμοποιηθούν κατάλληλες αγκυρώσεις μεταξύ αυτών και των τοίχων (σχ. 2.β, γ).

Οριζόντιες φέροντες κατασκευές (στέγες-πατώματα)

Πολλές φορές οι οριζόντιες φέροντες κατασκευές στο σύνολό τους ή μεμονωμένα στοιχεία τους επιβαρύνουν δυσμενώς, όπως την ώρα της σεισμικής καταπόνησης, τα κατακόρυφα φέροντα μέλη του κτιρίου, τους τοίχους (σχ. 3.α).

Η γενική επιδίωξη είναι, όχι μόνο να εξουδετερωθούν αυτές οι δυσμενείς επιδράσεις στους τοίχους, αλλά αντίθετα οι οριζόντιες αυτές φέροντες κατασκευές να αποτελέσουν στοιχεία με διαφραγματική λειτουργία και κατόπιν, με κατάλληλες αγκυρώσεις και ενισχύσεις, να γίνουν στοιχεία

β) με επισκευή και ενίσχυση των επιχειριμάτων τους (π.χ. αντηρίδων κλπ.),

γ) με επιφανειακή τοποθέτηση

Συνέχεια στην 3η σελ.

Συμπεριφορά «παραδοσιακά δομημένων» κτιρίων

σχυσης των τοίχων την ώρα του σεισμού (σχ. 3.β, γ). Οι κύριες επεμβάσεις για την ενίσχυση των στεγών και πατωμάτων στη σεισμική καταπόνηση αφενός, αλλά και για τη συνεργασία, μέσω αυτών, των περιμετρικών τοίχων μεταξύ τους, πρέπει να είναι οι εξής:

α) εξουδετέρωση τυχόν υπαρχουσών μόνιμων οριζόντιων στατικών ωθήσεων των τοίχων από τη στέγη ή το πάτωμα μέσω ελκυστήρων, περισφίξης, αντηρίδων κλπ.,

β) εξασφάλιση όσο το δυνατόν πληρέστερα της διαφραγματικής λειτουργίας του πατώματος ή της στέγης μέσω πετσώματος (δαπέδου ή οροφής), λοξών ενισχύσεων, αντιανεμιών, δικτύωσης κλπ.,

γ) παράλληλα με τις προηγούμενες ενέργειες, επισκευή ή αντικατάσταση των φθαρμένων στοιχείων του φέροντος οργανισμού της στέγης ή του πατώματος, ο οποίος γενικά ελέγχεται και ενισχύεται,

δ) εξασφάλιση της σύνδεσης της στέγης ή του πατώματος με τους τοίχους, πάνω στους οποίους στηρίζεται, μέσω διαζωμάτων, στρωτήρων, ελκυστήρων σε προέκταση της διαδοκίδωσης κλπ.,

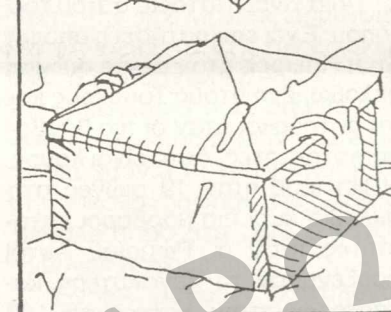
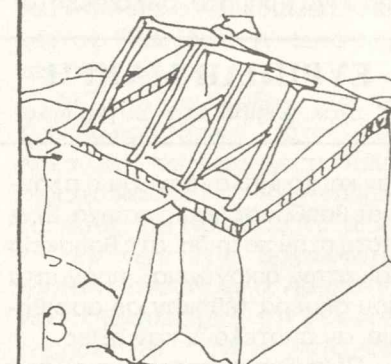
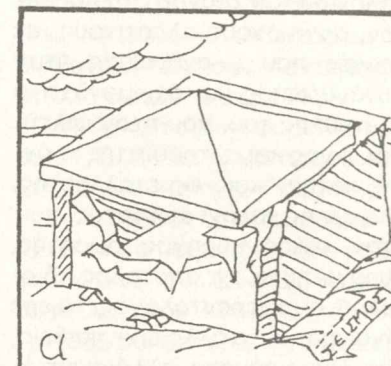
ε) επισκευή, βελτίωση και συντήρηση της τελικής επικάλυψης της στέγης, ώστε να εξασφαλιστεί πλήρως η στεγανότητά της. Ειδική προσοχή δίνεται στα γείσα και τις προεξοχές της στέγης, καθώς και σε κάθε σημείο όπου η συνέχεια της επικάλυψης της στέγης διακόπτεται, όπως οι καμινάδες, φεγγίτες κλπ.

Άμεσες επεμβάσεις ενίσχυσης και διάσωσης κτιρίων στη διάρκεια των σεισμών

Άμεσες επεμβάσεις σωστής αντιστήριξης, προστασίας και ενίσχυσης των κτιρίων ή μνημείων που έχουν πειραχτεί, αμέσως μετά από ένα σεισμό, πριν από τις επόμενες δονήσεις μπορούν να τα σώσουν και να μειώσουν τον κίνδυνο περισσότερων ατυχημάτων.

Οι κατασκευές όμως των υποστηρίξεων ή αντιστήριξεων στα πειραγμένα τμήματα των κτιρίων πρέπει να γίνονται με μεγάλη προσοχή, γιατί με μια

επιπόλαιη ή λανθασμένη αντιστήριξη μπορεί να επιδεινωθεί η βλάβη και να επιταχυνθεί η κατάρρευση (σχ. 4.α, β, γ).

Ο ρόλος της στέγης κατά τη σεισμική καταπόνηση. α. Η επιβάρυνση στις βλάβες των τοίχων από μια ασυνάρτη στέγη εξουδετερώνεται με β. Την εξάλειψη των μόνιμων οριζόντιων επιβαρύνσεων στους τοίχους μέσω κυρίως εκκυστήρων, διαζωμάτων, αντηρίδων, γ. Την καλή αγκύρωση της στέγης στους παράλληλους (τουλάχιστον) τοίχους (αντοχής) και τους κάθετους προς την κύρια διεύθυνση του σεισμού τοίχους.

Προσθήκες. Μετατροπές

Για να συντηρηθούν και να καταφέρουν να ενταχθούν «ενεργά» στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον πολλά παραδοσιακά κτίσματα απαιτούν προσθήκες και μετατροπές. Η αντιμετώπισή τους και από την αντισεισμική πλευρά είναι από τους πιο σύνθετους τρόπους λανθασμένων επεμβάσεων με αντίστοιχα καταστροφικά αποτελέσματα, όταν συμβεί ο σεισμός, είναι:

α) κατασκευές πατωμάτων ή δωματίων (συνήθως από οπλι-

σμένο σκυρόδεμα) με δυσανάλογο βάρος ως προς τους φέροντες τοίχους,

β) επιπόλαιες προσθήκες που επηρεάζουν κρίσιμα τη μορφή και τη μάζα του κτίσματος (ως προς την αντίδρασή τους στη σεισμική καταπόνηση),

γ) αλόγιστη παράθεση υλικών με πολύ χαμηλό συντελεστή συνεργασίας μεταξύ τους.

Αντιμετώπιση και πρόληψη βλαβών από σεισμικές καταπονήσεις

Όλα όσα έχουν αναφερθεί πιο πάνω για την ενίσχυση του παραδοσιακά δομημένου κτιρίου μπορούν και πρέπει να γίνονται πριν τούτο υποστεί τη σεισμική δοκιμασία. Αξιολογώντας τον βαθμό σπουδαιότητας κάθε κτίσματος μπορεί να προγραμματιστεί και πραγματοποιηθεί η αντισεισμική του ενίσχυση, σταδιακά, ακόμα και μέσα από τις τακτικές διαδικασίες συντήρησης. Η ενημέρωση και η κατάλληλη πληροφόρηση των αρμόδιων υπηρεσιών αλλά και των ιδίων των ιδιοκτητών ή χρηστών αυτών των κτισμάτων για τις απαιτούμενες ενέργειες βοηθούν πολύ. Τέλος, η οργάνωση ειδικά ενημερωμένων τεχνικών ή τεχνιτών ή συνεργείων, σε περιοχές υψηλής σεισμικής επικινδυνότητας, με κατάλληλες γνώσεις, εξοπλισμό και υλικά για την «άμεση», την ώρα της καταστροφής, και την «προληπτική» ενταγμένη των παραδοσιακών κτισμάτων και μνημείων θα μπορούσε να προλάβει πολλές καταστροφές.

Βέβαια η «άμεση» επέμβαση απαιτεί υπεύθυνες και πολλές φορές οριστικές αποφάσεις με γνώμονα την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη διάσωση των παραδοσιακών μας κτισμάτων. Εύκολος και ασφαλής είναι ο χαρακτηρισμός «επικίνδυνο» ή «κατεδαφιστέο» σε ένα κτίσμα, αλλά αυτός οδηγεί κατευθείαν στην εξασφάλισή του.

Η πολιτιστική, αρχιτεκτονική κληρονομιά μας γεννήθηκε και έζησε για πολλούς αιώνες κάτω από την επιδράση του φαινομένου του σεισμού. Αν προσέξουμε λίγο και προσπαθήσουμε κάπως περισσότερο, θα μπορούσε να το αντιμετωπίσει με ασφάλεια για πολύ χρόνο ακόμα.

ΣΤΙΓΜΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΠΟΙΕΙΑ ΤΟΥ '40

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΠΑΠΙΓΚΙΩΤΗ ΕΦ. ΕΠΙΛΟΧΙΑ ΣΠΥΡΟΥ ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΟΥ

(Απόσπασμα από το γραφτό αφήγημα «Η μάχη της Καψάλας» του ΒΑΣΙΛΗ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗ, Εκπ/κού - Αντ/χης Π.Σ. Π.

Ήταν απόγευμα της 13ης Νοεμβρίου όταν γύρισε η 2α διμοιρία του λόχου από μια αποστολή.

Οι άνδρες της διμοιρίας κατακουρασμένοι όπως ήταν φυσικό, απ' ου πήραν το συσσίτιό τους σκόρπισαν στον καταυλισμό με τις καραβάνες στα χέρια, κάθησαν παρέες, παρέες και τρώγοντας συζητούσαν χαμηλοφώνως για την περιπέτειά τους με τους Ιταλούς τη μέρα αυτή, συνάμα δε έδειχναν ο ένας στον άλλο, διάφορα αντικείμενα που είχαν βρει, γιατί τα είχαν εγκαταλείψει οι Ιταλοί ενός φυλακίου από τον πρηγούμενη μέρα. Ήταν διάφορα διακριτικά της μονάδας τους, ταμπάκες με τσιγάρα, αναπτήρες και άλλα διάφορα ατομικά μικροαντικείμενα. Μέσα στον καταυλισμό όλη τη μέρα ο επιλοχίας του λόχου πανταχού παρών για να είναι ενημερωμένος για το κάθε τι που ενδιέφερε το λόχο.

Όπως περιφέρονταν, άκουσε για μια στιγμή τη συζήτηση μιας παρέας στρατιωτών της διμοιρίας αυτής.

Σταμάτησε από περιέργεια, παρακολουθώντας όλη αυτή τη «σκηνή» και απευθυνόμενος στους στρατιώτες της παρέας αυτής, ρώτησε:

— Τι είναι αυτά βρε παιδιά... Δώστε μου κι εμένα ένα...

Οι στρατιώτες της παρέας, σαν να ήταν συνεννοημένοι, του απάντησαν με μια φωνή, αστειευόμενοι προφανώς:

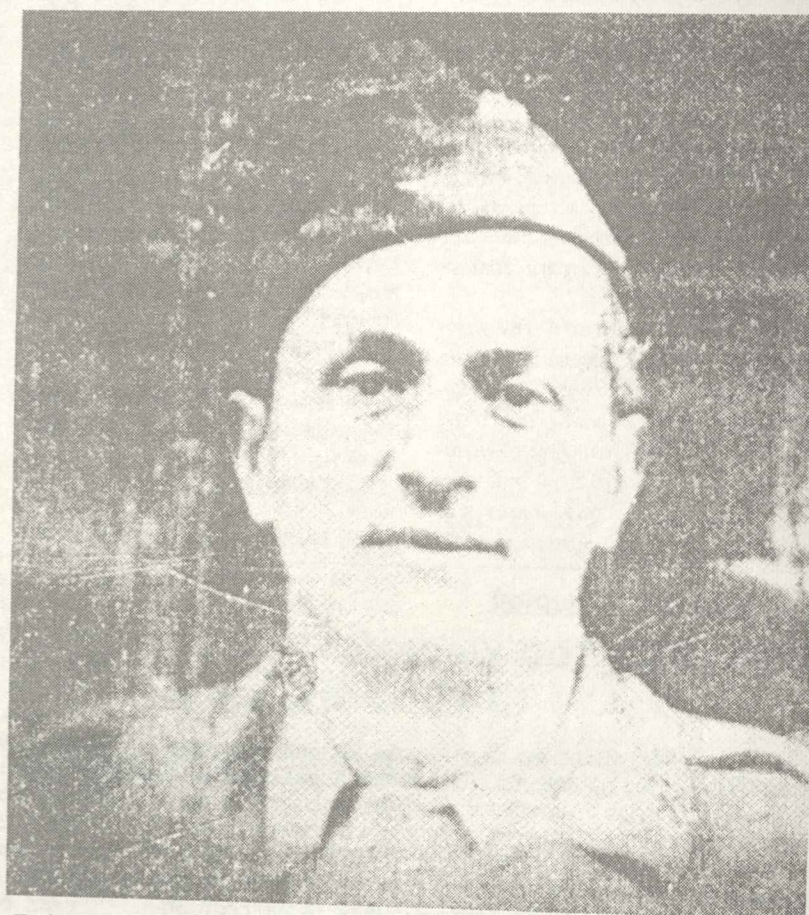
— Κύριε Επιλοχία! Ιδού η Ρόδος ιδού και το πηδύμα!

Πως τους ήθε στο μυαλό αυτό, αυτή τη στιγμή, και μάλιστα να το πουν στον Επιλοχία του λόχου! Παράξενο ασφαλώς.

Συνέπεσε να ιδώ όλη αυτή τη σκηνή γιατί βρέθηκαν συμπτωματικά πολύ κοντά και παρακολουθούσα.

Με τα λόγια αυτά των στρατιωτών ο Επιλοχίας «εξανέστη».

— Τι είπατε!!! τους απάντησε προς στιγμήν... Ωστε έτσι ε!!! Άρα ο Επιλοχίας κάθεται πίσω,

Σπύρος Πρωτοσυγγέλλου, έφεδρος Επιλοχίας του 2ου λόχου του Ανεξ. Τάγματος Προκαλήσεως Κονίτης, τραυματισθείς την 14.11.1940 στην Καψάλα Κονίτης

δεν πολεμάει... αυτό το νόημα είχαν τα λόγια τους.

Όλες αυτές οι σκέψεις όπως ήταν επόμενο, πέρασαν αστραπιαία απ' το μυαλό του.

Δεν κρατήθηκε όμως ο' αυτά. Τώρα θα σας δείξω εγώ ποιος είναι ο Επιλοχίας ο Πρωτοσυγγέλλος, τους απάντησε νευριασμένος.

Σε μια στιγμή γύρισε προς το μέρος μου και με ρώτησε:

— Βασίλη! Που είναι ο λοχαγός;

— Κάπου εκεί πρέπει να είναι, του είπα, δείχνοντας τη μεγάλη σκηνή. Άντε ρε Σπύρο του είπα χαμηλοφώνως, τα πήρες στα σοβαρά!

Νόμισα προς στιγμήν ότι ήθελε να αναφέρει τους στρατιώτες που του μίλησαν έτσι «απρεπώς» στον λοχαγό. Αυτός όμως είχε πάρει κι όλες τις αποφάσεις του.

Σπύρος.

— Πρωτοσυγγέλλε, (έτσι τον «προσφωνούσε» συνήθως ο λοχαγός ο Αυδίκος, τον Επιλοχία, κάτσε εδώ, καλά είσαι, ο λόχος σε χρειάζεται περισσότερο εδώ παρά διμοιρίτη.

Και ο Σπύρος νευριασμένος: — Ακούσατε τι είπα κ. λοχαγέ! Δεν ανέχομαι εγώ να μιλώ έτσι... και με συγχωρείτε για τη φράση, και να μου κάνουν τον «παλιχαρά».

Κι άλλα, κι άλλα, ειπώθηκαν μεταξύ τους σε τόνο οξεί.

Πολλοί στρατιώτες από περιέργεια είχαν μαζεστεί και άκουγαν.

— Ε! Τότε, του λέει ο λοχαγός, αφού επιμένεις, προσοχάσου και όσπου να σου περάσει, πάρε αύριο τη διμοιρία του Πετρίου που είναι αδιάθετος και πήρανε με τον κ. Αρχιμανδρίτη που έχει και σειρά...

Ο Σπύρος μέχρι το βράδυ που ξεχωρίσαμε, όταν ο κατένευσε μας τράβηξε για τη σκηνή που δεν φαινόταν καθόλου μετανιωμένος για ό,τι έγινε.

Όπως μου έλεγε το πρωί, την άλλη μέρα, πριν ξεκινήσουμε, όλη τη νύχτα ήταν ζήτημα να έλκισε μάτι ύστερα από όλα αυτά.

Περίμενε τότε να φέξει να φύγει απ' τον καταυλισμό. Πρώτοι οι στρατιώτες και τον ίδιο διμοιριών ήταν έτοιμοι για την καθορισμένη αποστολή.

Ύστερα από κάμποση ώρα περπατώντας όλο ανήφορο, σχεδόν απάτητα μονοπάτια, φθάσαμε στη μεγάλη σκιά, μια υποχρεωτική διάβαση που οδηγούσε προς την «Καψάλα».

Ο Σπύρος (Επιλοχίας) πάτησε στη θέση που έπρεπε ανάμεσα απ' τους άνδρες του. Περιμένα ενεργήσουμε σύμφωνα με το σχέδιό μας.

Το σύνθημα θα έδινε ένας από τους δυο μας.

Ο Σπύρος (Επιλοχίας) πάτησε στη θέση που έπρεπε ανάμεσα απ' τους άνδρες του. Περιμένα ενεργήσουμε σύμφωνα με το σχέδιό μας.

Το σύνθημα θα έδινε ένας από τους δυο μας.

Ο Σπύρος (Επιλοχίας) πάτησε στη θέση που έπρεπε ανάμεσα απ' τους άνδρες του. Περιμένα ενεργήσουμε σύμφωνα με το σχέδιό μας.

Οι ριπές των πολυβόλων εν τω μεταξύ, όλο και πιο κοντά, όσπου για μια στιγμή θέριζαν κυριολεκτικά τις κορυφές των πεύκων.

Ανησύχησα πολύ. Μου φάνηκε πως θα τον έχανα. Λέω στο λοχία μου τον Σωκράτη Κολοκύθα απ' την Καστάνιανη Κονίτη, εξαιρετικός βαθμοφόρος, που βρίσκονταν δίπλα μου: — Πρόσεχε τους άνδρες.

Και τρέχω κι εγώ γρήγορα προς την κατεύθυνσή του να τον

τεύθυνση και φωνάζω στους στρατιώτες μας για τον κίνδυνο που διατρέχαμε και τρέχω να καλυφθώ.

Όπως έτρεχα για να προλάβω γλιτώσω άσχημα και πέφτοντας μου ξέφυγε το δίκωχο από το κεφάλι μου και έμεινε το κράνος μόνο του.

Λίγο πιο κάτω συμπτωματικά συναντήθηκα με τον Σπύρο, πίσω από ένα βράχο που βρέθηκε μπροστά μας περισσότερο για να καλυφθούμε.

Στον δρόμο Γέφυρα Σκορδύλη - Καψάλα. Κατά την επιστροφή από επίσκεψιν του Φυλακίου «Σκορδύλη» (19) περιοχής Καψαίων - Κονίτης, παραμονές του πολέμου (Ελληνοϊταλικού) 1940-41. Εξ αριστερών προς τα δεξιά: 1) χωρικός του Δεβεβίου, 2) ο εφ. ανθ/γός Αρχιμανδρίτης Βασ., 3) ο εφ. ανθ/γός Τσίπας Νικόλαος, 4) η κ. Ελένη Αρχιμανδρίτη, 5) η διδασκάλισσα των Καψαίων Κατίνα Καταραού, 6) ο έφεδρος Επιλοχίας του 2ου λόχου Σπύρος Πρωτοσυγγέλλου.

βρω, να τον προφθάσω, σαν να προαισθανόμουν κάποιο κακό που μας περίμενε, περισσότερο αυτόν.

Για μια στιγμή τον έκοψα ανάμεσα στους κορμούς των πεύκων. Δεν πρόφθασα να του μιλήσω ότι είμαι κοντά του, και τον βλέπω ακουμπισμένο πίσω από ένα πεύκο, να σκοπεύει, να πυροβολεί και να οπλίζει για δεύτερη φορά.

Βλέποντας αυτά ακινητοποιήθηκα κι εγώ και περίμενα. Παρ' όλη την αγωνία των στιγμών τον θαύμαζα κυριολεκτικά.

Τον βλέπω να γυρίζει προς τα πίσω και την ίδια στιγμή ένα κόκκινο αντικείμενο (χειροβομβίδα) να πέφτει κατ' επάνω του.

Με βήματα αργά γύριζε προς τα πίσω. Κατάλαβα τι είχε συμβεί...

Γυρίζω κι εγώ από άλλη κα-

Από αντίθετη κατεύθυνση ο καθένας.

Είχε στο μεταξύ σκοτεινιάσει. Αυτός μόνος κατάμονος. Δεν με κατάλαβε. Τον βλέπω να με σκοπεύει με την αραβίδα. Δεν περίμενε να ιδεί εκεί κανέναν δικό μας. Με πέρασε για Ιταλό. Ευτυχώς πρόλαβα και του φώναξα.

Σπύρο, εγώ είμαι, ο Βασίλης.

Θα σε σκότωνα μου είπε, αν δεν μου φωνάξεις. Πώς βρέθηκα εγώ;

Σε παρακολουθούσα του είπα, χωρίς να ιδείς. Τα είδα όλα.

Με κτύπησαν Βασίλη, ο δεύτερος Ιταλός, τον πρώτο τον έφαγα...

Αστράχαια η κορυφή της Καψάλας γέμισε Ιταλούς, οι οποίοι με τα πυρά τους — τυφέκια, πολυβόλα, όλμους — χάλωσαν τον κόσμο. Ήταν αδύνα-

το να τους αναχατίσουμε γι' αυτό αναγκαστήκαμε επωφελομένοι κι απ' το σούρουπο, να αποτραβηχτούμε στα γκρεμά προς το Στόμιο. Ευτυχώς χωρίς άλλες απώλειες.

Εγώ με τον Σπύρο προχωρήσαμε πιο κάτω να μη μας φάνουν τα πυρά των όλμικων που έβαζαν ακατάπαυστα. Σταματήσαμε ο' ένα πλατό δίπλα ο' ένα πελώριο πεύκο.

Εκεί περιποιήθηκα το τραύμα του Σπύρου με τον ατομικό του επίδεσμο, και την αξέχαστη εκείνη νύχτα, τη φεγγαρόλουστη, ξημερώσαμε πλάτη με πλάτη δίπλα στον πεύκο.

Λαγοκοιμόμαστε σχεδόν όλη τη νύχτα, γιατί το κρύο όσο περνούσε η ώρα ήταν τσουχερό, ανυπόφορο!

Δεν θα ξεχάσω ποτέ «το Βασίλη πεινάω» που μου έλεγε ο Σπύρος, όσο περνούσαν οι δραματικές εκείνες ώρες. Ευτυχώς η λίγη σταφίδα που φύλαγα ακόμη από το πρωί — από τη διανομή τροφίμων στον καταυλισμό — στις τσέπες της χλαίνης μου έσωσε πραγματικά την κατάσταση. Τις μπανιότες τις Ιταλικές ούτε καν προλάβαμε να τις μοιράσουμε.

Όταν ξημέρωσε σιγά σιγά, οι δυο μας κατεβήκαμε στο Μοναστήρι στο Στόμιο. Εκεί συγκεντρώθηκαν και οι άνδρες των διμοιριών μας.

Ο Σπύρος, κατόπιν διαταγής την άλλη μέρα διακομίστηκε στο ορεινό χειροουργείο στο Βουραχώρι. Εγώ με τους άνδρες μας ξεκινήσαμε για την Κονίτη την οποία εν τω μεταξύ είχε καταλάβει ο στρατός μας.

Ο Σπύρος δεν ξαναγύρισε στο Τάγμα.

Στην κατοχή ξαναεμφανίστηκε, και μετά την απελευθέρωση, ελεύθεροι πλέον πολίτες, θυμάστε με συγκίνηση την αξέχαστη περιπέτειά μας στην Καψάλα που μας είχε δέσει πολύ ψυχικά.

Πολλές φορές μου έλεγε: — Δεν ήμουν στα καλά μου,

να ζητάω από τον Αυδίκο διμοιρία. Κάποιος έλεγε νάναι πιο πίσω. Αλλά με κτύπησαν στο φιλότιμο βρε Βασίλη με τα λόγια που μου είπαν τα παλιόπαιδα...

ΒΥΡΩΝΑ ΒΑΡΖΩΚΑ

ΟΙ «ΞΕΝΟΙ» ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Απάντηση στο Σωκράτη Οικονόμου

στο γεγονός ότι πραγματικά εμείς οι ντόπιοι λιγοστεύουμε στα χωριά μας, γιατί και συ γράφεις: «...αφού εμείς φεύγουμε και εγκαταλείπουμε τον πολεμμένο και εγκατεμένο μας τόπο...».

Δεύτερο: Συμφωνούμε ακόμη στην έλευση ξένων (με ή χωρίς εισαγωγικά), γιατί κι εσύ συνεχίζεις: «δε θα 'ρθουν άλλοι...». Η έλευση όμως ξένων δεν αλλάζει και την ποιοτική (ας την πούμε έτσι) σύσταση του πληθυσμού, δεν τη διαφοροποιεί ιδιαίτερα στα μικρά χωριά των 10-20 μόνιμων κατοίκων; Αυτή η αλλαγή δεν έχει την επιδρασή της στην «προσωπικότητα» του χωριού; Πιστεύω να το δέχεται.

Τρίτο: Όπως θα πρόσεξες δυο λέξεις ξεχωρίζουν στο κομμάτι αυτό του γραφτού μου, η «εισβολή ξένων». Τη λέξη **εισβολή** την υπογραμμίζω θέλοντας να τονίσω ότι τελευταία έρχονται **πολλοί** ξένοι σαν επιχειρηματίες **για δικό τους δηλαδή όφελος**—αυτός είναι ο κύριος σκοπός τους—κι όχι για να κάνουν καλό σε μας και τον τόπο, έστω κι αν αυτό οφελεί—αν οφελεί—λιγάκι, κι από σπόντα και με τον τόπο. Τη λέξη «ξένων» την έχω σε εισαγωγικά, για να ξεχωρίσω τους ξένους εκείνους που έρχονται «για το δικό τους όφελος» από τους ξένους γενικά.

Έχω τη γνώμη, αγαπητέ Σωκράτη, ότι οι ξένοι που έρχονται στο Ζαγόρι είναι δύο κατηγοριών: Αυτοί που έρχονται σαν επισκέπτες (τουρίστες) και αυτοί που εγκαθίστανται μόνιμότερα. Οι δεύτεροι, ανάλογα με το σκοπό της εγκατάστασής τους, ξεχωρίζουν σε δυο ομάδες—να μην πω «ποιοτικές». Στη μία ομάδα ανήκουν εκείνοι που αγοράζουν τα σπίτια ή τα οικοπέδα μας τα «συντηρούν και τα αναπλάθουν»—χρησιμοποιώ τις δικές σου λέξεις—τα μετατρέπουν σε άριστες κατοικίες, στις οποίες έρχονται και διαμένουν όποτε τους δίνεται η ευκαιρία. Αυτοί μετέχουν στην κοινωνική ζωή του χωριού, ενδιαφέρονται για τα ζητήματά του και συμβάλλουν με προθυμία στην επίλυσή τους.

Αυτοί οι ξένοι έχουν γίνει πια χωριανοί. Σ' αυτούς τους ξένους—γνωρίζω μερικούς—αποκαλύπτομαι. Η άλλη ομάδα είναι οι ξένοι με εισαγωγικά, δηλαδή αυτοί που έμαθαν ότι το Ζαγόρι είναι μια αναπτυσσόμενη, δυστυχώς μόνο τουριστικά, περιοχή. Και σαν επιχειρηματίες που είναι, βλέποντας και τη δική μας «αμυντική», ξεκινούν από κάθε μεριά της Ελλάδας—αύριο ίσως και της Ευρώπης—έρχονται και ανοίγουν τουριστικές επιχειρήσεις με αποκλειστικό, μπορώ να πω, σκοπό το «δικό τους όφελος», δηλαδή «εκμεταλλεύονται» την κατάσταση—το «εκμεταλλεύονται» όχι αναγκαστικά με κακή σημασία. Αν η δραστηριότητά τους έχει και κάποια καλή επίπτωση και στους ντόπιους, οφελεί ίσως κανένα-δυο Ζαγορίσιους, είναι δευτερεύ-

ουσα και χωρίς πολλή σημασία συνέπεια. Τώρα, αν υπάρχουν και μια δυο εξαιρέσεις, είναι για να επιβεβαιώσουν, όπως έλεγαν οι παλιοί, τον κανόνα. Κοντολογίες δεν κατηγορώ τους «ξένους»: οι άνθρωποι τη δουλειά τους κάνουν. Αλλά «ημάς αυτούς».

Όμως φτάνουν πια τα δικά μου. Ας μιλήσουμε λιγάκι και για τα δικά σου.

Γράφεις, αγαπητέ Σωκράτη: «Αυτούς τους «ξένους», πρέπει να τους αγκαλιάσουμε εμείς, γιατί αυτοί διαθέτουν χρόνο και χρήμα και το επενδύουν στον τόπο μας, **αρκεί** να τους πούμε πως ακριβώς ήταν τα παλιά χρόνια κλπ...». Ασφαλώς, αφού έτσι κι αλλιώς η «εισβολή» συντελείται και δεν υπάρχει τρόπος ν' ανακοπεί κι αφού εμείς είτε ατομικά είτε συνολικά αφήνουμε το πεδίο ελεύθερο, έργο μας, για να διατηρηθεί κάτι από την «προσωπικότητα» των χωριών μας, είναι να προσπαθήσουμε να τους εντάξουμε στην κοινωνική ζωή του τόπου και να τους ποτίσουμε με το δικό μας νόμα στην προσπάθειά μας να τους «αφομοιώσουμε», όπως λες, όσο δυνατή είναι με τις σημερινές συνθήκες μια τέτοια αφομοίωση. Αλλά έχεις τη γνώμη πως το δικό μας «αγκάλιασμα» **αρκεί** το υπογραμμίζεις. Εδώ θα μου επιτρέψεις να διαφωνήσω. Όχι, **δεν αρκεί** το δικό μας αγκάλιασμα. Και δεν αρκεί πρώτα, γιατί μένουμε λίγοι στα χωριά μας και δεν μπορούμε να επιδράσουμε, όπως παλιά. Ύστερα ο «ξένος» θα είναι ο κυριότερος οικονομικός παράγοντας του χωριού και δεν θα έχει την ανάγκη μας, αλλά εμείς τη δική του. Αυτός τελικά θα είναι ο κριτής. Θα διαλέγει και θα παίρνει από τα τοπικά δεδομένα μόνο εκείνα που τον «συμφέρουν»—πες το εξυμνηρούν—και θα απορρίπτει καθετί αντίθετο στις επιδιώξεις του. Μην ξεχνούμε ότι το «αγκάλιασμα» αυτό είναι αμοιβαίο: τους αγκαλιάζουμε και μας αγκαλιάζουν: επιδρούμε, αλλά και υφιστάμεθα επίδραση. Και πάντα η επίδραση του ισχυρότερου είναι μεγαλύτερη. Επομένως ο επιχειρηματίας και «νέα ήθη» και «καινά δαιμόνια» θα εισάγει, αν αυτό εξυμνηρεί το σκοπό του. Κι ως φωνάζει εκείνος

ο παθιασμένος Ζαγορίσιος, που τρέχει ολημερίς πάνω-κάτω για τον τόπο του—να δεις που τελικά θα «κλείσει το σπίτι του» ο άνθρωπος για το Ζαγόρι: «Οχι ντισκοτέκ στο Ζαγόρι! Και ντισκοτέκ θα δούμε κι όλα τα «αλλά» που έχει η σύγχρονη ζωή είτε με ή χωρίς μας τα φέρουμε είτε άλλοι. Γι' αυτό ο καμένος έγγραφα πως δε θα χαθεί η «προσωπικότητα» των χωριών μας από την ένωσή τους στον κοινό τόπο—αυτός ήταν ο στόχος μου. Μπορεί κιόλας να γίνει αυτό που γράφει ο Βασίλης Δαλαβούζης—και είναι νέος—στο τέλος του άρθρου του στο ίδιο φύλλο του «Ζαγορίου» που δημοσιεύεται το δικό σου γράμμα: το θυμίζω: «Αν μείνουμε αδρανείς, είτε συνενθούν οι κανονητές είτε όχι, τίποτε δε θ' αλλάξει: η μάλλον θ' αλλάξει κάτι: τον τόπο μας θα λυμαίνονται οι τυχαίοι της ευκαιρίας».

Για όλα όσα γράφεις πιο κάτω δε θα με βρεις στην αντίπερα όχθη. Μπορώ να προσπαθήσω να διευκρινίσω με την έννοια που δίνεις στη λέξη «νέοι».

Γράφεις: «Πιστεύουμε ότι πρέπει τους νέους να τους ενθαρρύνουμε για να προκοφθούν...» και «Χάρω μαζί με τους νέους να διευκρινίσω την έννοια που δίνεις στη λέξη «νέοι»». Είπα: «Πιστεύουμε ότι πρέπει τους νέους να τους ενθαρρύνουμε για να προκοφθούν...» και «Χάρω μαζί με τους νέους να διευκρινίσω την έννοια που δίνεις στη λέξη «νέοι»». Είπα: «Πιστεύουμε ότι πρέπει τους νέους να τους ενθαρρύνουμε για να προκοφθούν...» και «Χάρω μαζί με τους νέους να διευκρινίσω την έννοια που δίνεις στη λέξη «νέοι»».

Είπα: «Πιστεύουμε ότι πρέπει τους νέους να τους ενθαρρύνουμε για να προκοφθούν...» και «Χάρω μαζί με τους νέους να διευκρινίσω την έννοια που δίνεις στη λέξη «νέοι»».

Είπα: «Πιστεύουμε ότι πρέπει τους νέους να τους ενθαρρύνουμε για να προκοφθούν...» και «Χάρω μαζί με τους νέους να διευκρινίσω την έννοια που δίνεις στη λέξη «νέοι»».

Είπα: «Πιστεύουμε ότι πρέπει τους νέους να τους ενθαρρύνουμε για να προκοφθούν...» και «Χάρω μαζί με τους νέους να διευκρινίσω την έννοια που δίνεις στη λέξη «νέοι»».

Είπα: «Πιστεύουμε ότι πρέπει τους νέους να τους ενθαρρύνουμε για να προκοφθούν...» και «Χάρω μαζί με τους νέους να διευκρινίσω την έννοια που δίνεις στη λέξη «νέοι»».

Είπα: «Πιστεύουμε ότι πρέπει τους νέους να τους ενθαρρύνουμε για να προκοφθούν...» και «Χάρω μαζί με τους νέους να διευκρινίσω την έννοια που δίνεις στη λέξη «νέοι»».

Είπα: «Πιστεύουμε ότι πρέπει τους νέους να τους ενθαρρύνουμε για να προκοφθούν...» και «Χάρω μαζί με τους νέους να διευκρινίσω την έννοια που δίνεις στη λέξη «νέοι»».

Είπα: «Πιστεύουμε ότι πρέπει τους νέους να τους ενθαρρύνουμε για να προκοφθούν...» και «Χάρω μαζί με τους νέους να διευκρινίσω την έννοια που δίνεις στη λέξη «νέοι»».

Είπα: «Πιστεύουμε ότι πρέπει τους νέους να τους ενθαρρύνουμε για να προκοφθούν...» και «Χάρω μαζί με τους νέους να διευκρινίσω την έννοια που δίνεις στη λέξη «νέοι»».

Είπα: «Πιστεύουμε ότι πρέπει τους νέους να τους ενθαρρύνουμε για να προκοφθούν...» και «Χάρω μαζί με τους νέους να διευκρινίσω την έννοια που δίνεις στη λέξη «νέοι»».

Είπα: «Πιστεύουμε ότι πρέπει τους νέους να τους ενθαρρύνουμε για να προκοφθούν...» και «Χάρω μαζί με τους νέους να διευκρινίσω την έννοια που δίνεις στη λέξη «νέοι»».

Εκδήλωση μνήμης προς τιμήν του Μενέλαου Κ. Γκράτζιου

Το δημερο —20 και 21-9-1997— έγινε στην Ελαφότοπο μια σεμνή όντως εκδήλωση μνήμης προς τιμήν του αείμνηστου Μενέλαου Κ. Γκράτζιου. Την όλη οργάνωση της ωραίας αυτής εκδήλωσης είχαν στην ευχέρειά τους ο πρόεδρος του ΣΕΒΑΣ Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με την Κοινότητα και τον Αθλητικό Όμιλο Ελαφοτόπου. Οι Θεσσαλονικείς έφτασαν με πολυμύριο στο χωριό στις 5.30 π.μ. του Σαββάτου (20-9) και με το σύμπαν διαγράψαν λαμπρή πορεία, που οδήγησε από το γήπεδο του ΑΟ Ελαφοτόπου και κατέληξε στο μεσοχώρι του χωριού με αγέρι κι αναφορές στο Μενέλαο Γκράτζιου. Το βράδυ οι εκδηλώσεις διακόπηκαν από τον ξενώνα Ελαφοτόπου κι άλλα σε ξενώνα των Ανω Πεδιάδων. Η κυρία όμως εκδήλωση έγινε την Κυριακή (21-9). Το πρωί της Κυριακής λοιπόν οι Θεσσαλονικείς μαζί με τους κατοίκους του χωριού παρακολούθησαν τη θεία λειτουργία στην κεντρική εκκλησία του χωριού. Στο γαλάζιο της οποίας στο μέγεθος έγινε έκθεση φωτογραφίας με σκηνογραφία από την αθλητική ζωή και δράση του Μενέλαου Κ. Γκράτζιου. Μετά το πέρας της θείας λειτουργίας ο καθηγητής και χορογράφος Μενέλαος Στ. Κικιόπουλος παρουσίασε στην ιστορία του χωριού Ελαφοτόπου όντας επιφορτισμένος με την Εγναγία και την ενημέρωση των φίλων του χωριού. Στο κατόπι στο γήπεδο του Α.Ο. Ελαφοτόπου εψάλη από τον χορογράφο του χωριού επιμνημόσυνη ερμηνεία στην προτομή του Μενέλαου Κ. Γκράτζιου, η οποία έγινε από τον χορογράφο Μενέλαο Στ. Κικιόπουλο.

Μ. Κ.

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ

- Ιταλική Φιλολογία Θεσ/νίκης
- Πτυχία γλώσσας
- Α.Ε.Ι. Ιταλίας

ΕΙΔΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

- Προινά
- Παιδικά (5 ετών)
- Ιταλικής Φιλολογίας
- Επαγγελματιών

ΝΕΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- Ιταλικός - Ισπανικός Κινηματογράφος
- Συμμετοχή σε διακοπές εργασίας (Προγράμματα ΕΚ Ιταλία - Ισπανία)
- Δανειστική Βιβλιοθήκη

ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

- Σίσου Αργυροπούλου - Μαντά
- Emanuela Liuzzo - Κωνσταντή
- Alicia Osorio - Παπαηλιά

Λιάνα Τζιόβα
Πλ. Πάργης 16
αδιέξοδο στενό
77188

ΚΑΦΕ ΖΥΘΟΣΤΙΜΟΡΙΟ
του
Μιχάλη
ΚΗΠΟΙ - ΖΑΓΟΡΙΟΥ
Τηλ. 0653 - 51240

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΑ

Νάμαστε πάλι στο φθινόπωρο. Όσοι προλάβανε χαρτίκι με το καλοκαίρι, καθένας με τον τρόπο του, σε θάλασσες και σε βουνά, σ' αμμιονιές και σε χωριά. Με την εκπνοή του Αυγούστου, ο μήνας που, τελευταία, απορριφί-ζει, κυριολεκτικά, δημόσια και οικογενειακή ζωή, έρχεται ο Σεπτέμβρης να συμμαζέψει «τ' ασυμμάζεπτα». Δειά-δειά ξαναγυρίζουμε στο σπίτι μας, σαν «άσωτοι υιοί», κι όσοι εμπλέκονται στο Δημόσιο μηχανισμό ζωής, ηλιο-ψημένοι, άλλοι λιγότερο - άλλοι περισσότερο, ξαναβρίσκουν τον «πάγκο» τους. Κι άντε να συμμαζέψεις μυαλό, διάθεση κι ενδιαφέρον για δουλειά. Παλιότερα, με το έμπα του Σεπτέμβρη, έρχονταν και τα πρωτοβόρρα, γαρ-ζάριζε η ατμόσφαιρα, οι πρώτες ψυχρές, μας βοηθούσαν ψυχολογικά στη γρήγορη προσαρμογή. Ενώ τώρα, με τη διαφοροποίηση των κλιματολογικών συνθηκών η σκέψη μας... σουλατσάει σε σκηναί-δεύτερου καλοκαιριού, σχεδόν, μέχρι τα Χριστούγεννα.

«Φεύγουν μήνες, φεύγουν χρόνοι» (Βαλαωρίτης). Αένη νομοτέλεια η ροή του χρόνου. Αφηρημένη έννοια (ο χρόνος) που της βάλανε σηματοδότες τα χρόνια, τους μήνες, τα εκκοιτεράωρα, κι ακόμα, το τι-τα-των ρολογιών μας, για να προσδιορίζουμε τις αποστάσεις και τα μεγέθη στη ροή της ζωής μας.

Προτίμησα τον τίτλο του χειμένου μου «φθινοπωρινά» από τον δημόδη χινοπωρινά, επειδή αποδίδει εμφανέστερα το κύριο γνώρισμα της εποχής. Τη «φθίσση» της φύσης, στον νομοτελειακό ετήσιο κύκλο ζωής της, πριν μπει στη «χειμερία νύκτα», χρόνο που προετοιμάζει την αναγεννημένη της εμφάνιση την Άνοιξη.

Ήδη, οι πλαγιές της λεκάνης του Βοϊδομάτη—που αντικρίζω εγώ—παρά τη συνεχιζόμενη καλοκαιρία, χρωματίζονται μ' όλες εκείνες τις αποχρώσεις του καφέ, κόκκινου και κίτρινου και καθημερινά ζωγραφίζουν έναν απίθανο φυσικό ζωγραφικό πίνακα. Η ίδια εικόνα παρουσιάζεται σ' όλο το Ζαγόρι, αυτήν την εποχή, λόγω της θαμνώνδους φυλλοβόλου βλάστησης που καλύπτει τις αλλεπάλληλες πλαγιές του.

Αναστροφήται το φθινόπωρο δεν επηρεάζει μόνο τη φύση. Επηρεάζει και τη ζωή των χωριών του Ζαγοριού. Οι παραθεριστές του καλοκαιριού, ντόπιοι και ξένοι, «φθίνουν» κι αυτοί. Λιγοστεύουν οι άνθρωποι των χωριών, περιορίζονται τ' ανθρώπινα ακούσματα, τα παιδιά ξαναγυρίζουν στους σχολικούς αυλόγυρους (των πόλεων φυσικά). Ακόμα, και πολλοί από τους ηλικιωμένους επιστρέφουν στην αστική ασφάλεια και θαλπωρή. Η μοναξιά, στην ερημιά των χωριών ή των λιγοστών ανθρώπων, που από αδημιτη ανάγκη παραμένουν σ' αυτά, θέλει πολύ κουράγιο κι αντοχή, ώσπου ν' αντικρύσει την Άνοιξη.

Είναι δεδομένο πως, οι καιρικές συνθήκες στο περιβάλλον μας και η αλλαγή των εποχών, επηρεάζουν τον ψυχικό μας χώρο. Τα γνωρίσματα κάθε εποχής—θερμοκρασία, φως, το μέγεθος της μέρας και της νύχτας, τα χρώματα της Άνοιξης, η μελαγχολία του φθινοπώρου, το «ξεσάλωμα» του καλοκαιριού και το «καβούκισμα» του χειμώνα—επηρεάζουν λειτουργικά τον οργανισμό μας με τελική συνέπεια την ψυχολογική μας διαταραχή και την ψυχική μας ισορροπία.

Ετσι, οι μοναχικοί άνθρωποι των χωριών μας—κι είναι πολλοί—είναι ευάλωτοι σ' αυτές τις διαταραχές, γιατί αποδίδουν προηγουμένως αιώνες τους, εντός από την...ηλικία. Θέμα ψυχικής υγιεινής το φαινόμενο που θάπρεπε ν' αποτελεί μέλημα αμφοδίων φορέων.

Παγ' ότι η αλητεία το φθινόπωρο χαίρεται, όπως λένε, λόγω ολοκλήρωσης της καλοκαιρίας και της πλοήσας λείας της, ο άνθρωπος των χωριών μας αντιμετωπίζει πρόβλημα ψυχολογικό τόσο το φθινόπωρο και πιο πολύ το χειμώνα. Παλιότερα, που υπήρχε καλή αγωγή της, δεν υπήρχε χρόνος για τέτοιες «φιλοσοφίες» σκέψεις. Τα προβλήματα ζωής πολλαπλασιάστηκαν, η αγάπη για την εργασία για την επιβίωση σκέψης.

Θα κλείσω, λίγο άχαρα, το φθινοπωρινό μου το κείμενο, μ' ένα κομμάτι από 'να ποίημα του μακαρίτη συγχωριανού μου λογοτέχνη Γιάννη Σαράλη, με τον τίτλο «Χινοπωρινάκη βροχούλα».

Νομίζω, πως τη «μελαγχολία» του φθινοπώρου, λόγω της φυλλοπύσης των δέντρων και της περυσινής του οφθαλμού της φύσης, ο άνθρωπος της υπαίθρου τη δέχεται σαν επαναλαμβανόμενο φυσικό γεγονός, χωρίς τις συναισθηματικές του προεκτάσεις. Αλλά η «ολιμμένη» εικόνα του φθινοπώρου είναι, νομίζω, προσηλαές θέμα της λογοτεχνίας.

«Ολιμμένο το χινόπωρο
μυ' την ανατοχήλα,
ο ήλιος ρεφεί στα κλαδιά
κι απόμαχη μαυρίλα,
στον ουρανό απάντηχη
απλώνεται η βροχούλα».

Προσωπικά, πιστεύω πως το φθινόπωρο, όπως και κάθε εποχή, έχει πολλές ομορφιές. Το πρόβλημα είναι, πως πρέπει να «συντονίσουμε» το μυαλό μας για να τις κάνει αποδεκτές. Να τις ανακαλύψουμε!

Σ.Σ.

Σ/μβρος '97

«Ένδεκα χρόνια»!!!

Ένδεκα χρόνια. Δεν είναι και τόσο διάστημα στην ζωή του χρόνου. Μπορεί όμως να είναι πάρα πολύς χρόνος για τα άτομα και την εξέλιξη τους, την ωρίμανσή τους, το γήρας τους τελικά...

Δεν είναι πολλά. Όμως δεν είναι και λίγα. Έτσι κι εμείς η μικρή συντροφιά μας στο Ηλιοχώρι Ζαγορίου Ιωαννίνων το 1986 Αύγουστο μήνα, είμαστε ακόμα πώτερο ασιμαίοι και νεότεροι απ' όσο είμαστε σήμερα το 1997 πάλι τον Αύγουστο που συναντηθήκαμε σε αταρτία κάτω από τον μεγαλύτερο πλάτανο του μεσοχωρίου. Τον πλάτανο των χιλίων περίπου ετών που οι οριζώντιοι κλάδοι του αντιστοιχούν καθέναν σε όργανο και όψη ενός μικροτένου μεν, αλλά μεγάλου κάπως ξεχωριστού πλάτανου, που θάλλει και κοσμεί περί τον εισόδο της μεγάλης παλαιάς Βασιλικής του Ι.Ν. του Αγ. Νικολάου...

Εκεί τότε (το 1986) ο υποφαινόμενος, ο Θανάσης Αντων. Καρέτσος και ο γαμπρός του απ' αδελφή αξιομαχικός της αεροπορίας Γιάννης Πατάζογλου, το είχαμε σφράξει υπό την θεοπενία δροσερή σιά του στο ...ουζάρισμα. Πρωινό προς το μεσημέρι 11.00-13.00 με το γέλιο του ήλιου ένα γύρω μας και την θέα εκ του κάτωθεν του σκαρφαλωμένου στην πλαγιά χωριού και συνέχεια του υπεράνω αυτού μέρους του Πατιέγκου (Τύμφης) του κατάντη από πλάτανο και πιο ψηλά απ' αυτό του «σπανού» μέρους του. Του σπανού πέτρινου όγκου του όρους αυτού με τις αντικαυζόμενες μικροεκτάσεις υπολοιτών χιονισι, να μας κεντρίζουν το ενδιαφέρον και την περιέργεια για το πως αυτόν τον καρό μας χαμογελούσαν παγερά, όμως τόσο γλυκά (!) καλώντας μας να τις επισκεφθούμε (αφού έτσι κι αλλιώς θα παθάρμεν εκεί μέχρι να τις σκεπάσουν τα χιόνια του εόμενου χειμώνα συνεχίζοντας εν σειρά την παρουσία του λευκώτατου χρώματός τους στα ίδια και παραπλήσια σημεία. Με εϋθυμική διάθεση και ζοή και δοκιμή των μι-

ΣΥΝΔΑΙΤΥΜΟΝΕΣ ΤΟΥ ΠΛΑΤΑΝΟΥ

κροατολαύσεων της η τοτεινή συντροφιά μας θυμάται με νοσταλγία το ταίσιό που καταναλώσαμε συνοδεία εκλεκτού μεζέ από την φέτα και ντομάτα παγωμένη! Μεζέ τον οποίο δεν 'βγαζάμε με κάτι πιο λιγαντικό (πίτες - κοτόπουλο κρύο κλπ. κλπ.) που ήταν διατεθειμένη να μας προσφέρει η αγαπητή μας, σύζυγος του Θαν. Καρέτσου, Αγγελική πρόθυμα φιλόξενη και άξια κάθε επαίνου πάντα χωρίς υπερβολές και υπερεκτιμήσεις από διάθεση φιλοφρονήσεων. Περάσαμε τόσο όμορφα, τότε και με τα ...παχνίδια μας ενδιάμεσα ούχοντες περνούσαμε στις μικρές κοινότητες του θαλασσίου πλάτανου, ποιος θα ρίξει τις περσόντες. Τα γέλια μας ακράτητα και σχετικά με την εϋθυμική προδιάθεσή μας. Μετά χωρίσαμε. Η ίδια παρέα δεν ξανασυναντηθήκαμε «κάνω απ' τον Πλάτανο μας»! Δεν συνέπεσαν οι αδειές μας από δουλειά ή άλλες άλλου υποχρεώσεις μας; Ίσως, αφού ο αγαπητός μας Γιάννης Πατάζογλου μετετέθη τιμητικά στην Ιταλία (στο Αρχηγείο του ΝΑΤΟ) κι έτσι δεν μπορούσε να είχαμε αταρτία, λείποντος του πάντα αγαπητού ήρωου και απέρριπτο βασικού μέλους της. Μας έμεινε όμως η θύμηση της ωραίας ημέρας. Μας παρέμειναν τα σχέδια επανάλληψής τους σαν να ήταν κάτι το ...φοβερά ανεπανάληπτο, όπως π.χ. να είχαμε σκορπισθεί στα Πέρατα της Γης (Αλσάκια-Αυστραλία-Γη του Πυρός κλπ. κλπ.). Φέτος όμως μας ήλθε η ευκαιρία με τα 11 χρόνια να ξανασυναντηθούμε, αφού εγώ και ο Γιαν. Πατάζογλου συνταξιοχώρι πια του Δημοσίου συμτέσαμε λόγω, σχετικά, ελεύθερης διάθεσης χρόνου, κάτω απ' τις φιλοσοφίες του πολυχρόνου δέντρου όπου ήταν η διακή της επιθυμίας για επανάλληψη της τότε χαράς μας... Το ταίσιό μας μας σεβριόστηκε, η ντομάτα με την φέτα ήλθαν, η χαρούμενη διάθεση και η υγεία για την ασφάλισή της υπάχει εντυχός ακόμα... Όμως η συμπλήρωσης της εκδήλωσης οι

...τριπύλες του κορμού του Πλάτανου που θα τις γεμίζαμε ανάλογα με την ικανότητα των χεριών και όχι μόνο του καθενός μας με περσόνια κάτω απ' τα χιόνια και τα θυρωβόδια γέλια μας, δεν υπήρχαν πια, αφού κατά περιέργη σύμπτωση είχαν εξαφανισθεί επουλωμένες από τον μηχανισμό αποκατάστασης του όμορφου — του υπέροχου δένδρου. Του δένδρου που είναι μοναδικό στην περιοχή αλλά και ο' όλη την Ελλάδα και που αξίζει (εκτός των άλλων αξιοθέατων) γύρω του να είναι το μόνο να γίνει η επίσκεψη στο δημοτικό Ηλιοχώρι. Αντί αυτού του μέρους της διασκέδασής μας ήταν τα χωράτια και το καλόπιστο αλληλοπείραγμα και η αναφορά μας στα τοτεινά, στα προ... ενδεκαετίας που το πλεονέκτημα που είχαμε ήταν τα σχετικά νεάτα μας. Όμως η παρηγορία μας είναι, όπως άλλωστε και είναι το ουστό, πως κάθε εποχή της ανθρώπινης ζωής έχει τα καλά της όπως και τα άσχημά της... Τότε δεν είχαμε αρκετό ελεύθερο χρόνο, τώρα μας περσώνει η ελευθερία, τότε είχαμε υγεία μια και τώρα ακόμα δεν μας λείπει έστω η σχετική υγεία και η ευχάριστη πρόθεση που βοηθάει τη διάθεση της ψυχής κ.ο.κ. Την συντροφιά μας (ένα σμάρι γέλαδων ανθρώπων κάθε ηλικίας) αποτελούσαν σήμερα όχι μόνο τα προαναφερθέντα μέλη της αλλά τώρα και τα παιδιά μας (εκτός του δικού μου Κωνσταντίνου που βρίσκεται στη δουλειά του στην Αθήνα). Επίσης κοσμούσε με την παρουσία του ο πάντα σοβαρότερος όμως κατά βάθος καλός συγγενής και συμπατριώτης Στέργιος Τσούλης που μας ευχαρίστησε με τον δικό του τρόπο. Όσο για μένα. Έγινε κυριολεκτικά άλλος άνθρωπος. Με συνεπήρε ο ενθουσιασμός και λήθηκε κυριολεκτικά η γλώσσα μου, με τον φόβο να παρεξηγηθώ για φλακία και ...μη σοβαρότητα... 'Ηταν απ' το μεθύσι ενθουσιασμού αλλά κι απ' την ελαφριά ζάλη της αυτιάς του ταίσιου που μετέδιδε την

γλώσσα μου, μια σύγχρονη αμολίασε ξελέγκη την ομή της χαράς μου που ετάλλετο από τους ρυθμούς του ποικιλού... μετωμαίου και της μεγάλης ενθουσιαστικής που την πλημμύριζε... Ο Θανάσης Καρέτσος ήταν ένας... απ' αυτό που ομορφα καμωμάτα του και τα απάτασε από όλους καλωπιούνα του, που γεμίζουν πάντα το χωριό όταν έρχεται αλλά και το περιβάλλον του όπου κι όταν βρίσκεται, όπου γης... Ο Γιάννης Πατάζογλου σοβαρά εύθιμος και ήρεμα παρηγορημένος από τις κοινότητες: 1. Αγαπητή, 2. Γρεβεντιόν, 3. Δεματί-

Αντές είναι οι μικροχρμές, όπως προαναφέραμε, που στολίονταν ανεγύριστα στην όψη... φέρει διαμαρτυρία (όπως αναφέρεται σε κάποιο επισημαστικό μου ποίημα) την ερημιά της καλλινοτικής μας...

16-8-97/23.00 νύχτα Σάββατο στο Ηλιοχώρι Ζαγορίου.

ΣΠΥΡΟΣ ΚΩΝ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Μια συγκινητική επίσκεψη Λαρισαίων στο Ηλιοχώρι την 20η και 21η Σεπτεμβρίου 1997

μορφή δάση από μαύρη πεύκα (ρόμπολα) ελάτα και οξυές, με τα βουνά εκατέρωθεν να στέκουν πανύψηλα, πράγμα που προσφέρουν μια θαυμάσια ευχαρίστηση στον επισκέπτη και τον αφήνουν ναυαυό από τις τόσες αντιθέσεις και ομορφίες.

Φτάσαμε στο Ηλιοχώρι. Τι να πρωτοθαυμάσει κανένας, τη φύση με τις τόσες ομορφίες ή την υποδοχή των τόσο καλοσυνάντων κατοίκων του θαυμάσιου αυτού χωριού; Ακολούθησε θεία λει-

τουργία στην εκκλησία του Αγ. Νικολάου και αμέσως κατευθυνθήκαμε στην πλατεία του χωριού, όπου θαυμάσαμε τον αιωνόβιο πλάτανο (με περίμετρο πάνω από 11 μέτρα) και στη συνέχεια καθίσαμε μαζί με τους Ηλιοχωρίτες στο κοινωτικό μαγαζί, όπου μας προσέβρεθηκαν καφές και αναψυκτικά και οι νοστιμότερες παραδοσιακές πίτες που είχαν ετοιμάσει οι γυναίκες του Ηλιοχωρίου. Πέραν από την όλη περιποίηση και υποδοχή, εκείνου που μου

έκανε ιδιαίτερη εντύπωση ήταν η ζεστή και ανιδιοτελής φιλοξενία των Ηλιοχωριτών, που δεν μας άφησαν να φύγουμε αν δεν μας δίδαν ότι είχαν από τη δική τους παραγωγή (σταφύλια, κοκκινοί καρδύνα κτλ.).

Εδώ επικράτησαν στιγμές υψίστης αγνής λαϊκής ψυχικής ανόδου που θυμίζουν παλιές ιστορικές στιγμές στον χώρο αυτό, όπως και τα άλλα χωριά της περιοχής, βρισκόταν στην απύκνωση τους. Μετά από την τόσο συγκινητική επίσκεψη στο χωριό αυτό και αφού θαυμάσαμε το χωριό με το τόσο προσκαυμένο και τα γύρω βουνά με την αναντίβλαστηση και από πάνω οι κορυφές της Τσοούκα Ρόσσα, της Γκαμής κτλ., συνεχίσαμε τη διαδρομή στο χωριό Βρυσόχωρι, όπου σταθμεύσαμε για λίγο. Κι εδώ το τοπίο ίδιο με το προαναφερθέν χωριό με πράσινο, νερό και ομορφίες. Μετά την ολιγόωρη απόμειυση στο Βρυσόχωρι και την ατομή συντροφιά που είχαμε, πήραμε το δρόμο της επιστροφής, δεδομένου ότι από φαγητό ήμασταν σχεδόν ετοιμοί από τη φιλοξενία που μας έγινε στο Ηλιοχώρι.

Όλη αυτή η ωραία ξενάγηση, η οργάνωση της εκδρομής και το σπουδαίο κέφι που επικράτησε θα μνηστούς σε όλους μας αξέχαστο και θα σκεφτόμαστε αυτό οφείλουμε να ευχαριστήσουμε τον αρχηγό μας Θανάση Καρέτσο και τους συμπατριώτες του Ηλιοχωρίου για την τόσο ωραία φιλοξενία που μας έκαναν.

Λαρίσα 2-10-97

Ντίνας Κ. Συντζούκη

ΣΥΝΕΝΩΣΕΙΣ Ο.Τ.Α.

Κατατέθηκε στην Βουλή το νομοσχέδιο για τις συνενώσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που ονομάζεται «ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ». Σε ότι αφορά τις συνενώσεις στο Ζαγόρι, προβλέπονται τα εξής:

Δήμος Ανατολικού Ζαγορίου αποτελούμενος από τις κοινότητες: 1. Αγιώτη, 2. Γρεβεντιόν, 3. Δεματί-

ΚΑΤΑΠΤΥΣΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΑΝΑΡΜΟΣΤΗ ΣΕ ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΥΣ

Γιάννινα 7 Οκτώβρη 1997

Αγαπητό «Ζαγόρι μας»

Δυστυχώς συνέβη και τούτο. Χθες βράδυ κατά τις δέκα χτύπησε το τηλέφωνό μου. Σήκωσα το ακουστικό και άκουσα μια φωνή, που φαινόταν να

έρχεται από μακριά, να μου λέει:

— Είσθε ο κύριος Βαρζώκας;

— Μάλιστα, απαντώ.

— Ο Βίτων Βαρζώκας, που γράφει στο «Ζαγόρι» για τις συνενώσεις των Κοινοτήτων;

— Ο ίδιος.

— Παύ αποκλείεται τη Βίτσα για έδρα του Δήμου;

— Παύ θεωρώ τα άλλα δυο χωριά, τους Κήπους και τους Ασπραγγέλους, να εξισπεριάζονται από τη Βίτσα.

— Η Βίτσα εξισπεριάζεται και την Αρίστη.

— Ναι, αλλά δεν εξισπεριάζεται τα χωριά από την άλλη μεριά, Φραγκάδες, Λατομαρά, Διπτόμα...

— Το χωριό σας γιατί το προτείνετε;

— Τι το θέτετε το χωριό μου; Θα είναι ο' άλλο δήμο. Αλλά ποιος είστε; Ζή, Ζή, Ζή. Μου απάντησε κάτι σαν Δαδωτής, Λαδωτής, Παδωτής. Διότι ακούω καλά το όνομά του, που τέτοιο όνομα υπαρκτό ή ανύπαρκτο, μου είναι τελείως άγνωστο. Και με ρώτησε:

— Και ξέρετε εσείς καλύτερα από το Υπουργείο;

— Εγώ δεν ξέρω τίποτα, του απάντησα. Εκείνο που ξέρω είναι ότι διαβάζω στον τύπο για τις προτάσεις της ΤΕΑΚ, της Πεμφόρεως και του Υπουργείου, που διαφεύχτηκε και γράφω τις απόψεις μου. Αν θέλετε, μπορείτε και να γράψετε ένα άρθρο και να το στείλετε να το δημοσιεύσουμε στο «Ζαγόρι». Σαν μέλος της Συντακτικής Επιτροπής θα επιμείνω να δημοσιεύω το γρηγορότερο κι αν είναι αντίθετο με τις δικές μου απόψεις... Στο σημείο αυτό κάποιες άλλες φωνές που ήταν μαζί με την πρώτη και ακούγονταν πολύ αδύνατα, πλησίασαν πιο κοντά και άρχισαν να με βρίζουν με καταπληκτικές φράσεις. Έκλεισα το τηλέφωνο.

Αγαπητό «Ζαγόρι μας»,

Όπως ξέρετε, γράφοντας για την έδρα του προτεινόμενου Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου με 17 χωριά και χρησιμοποιώντας το κριτήριο «καλύτερη και καλύτερη εξισπεριότητα των δημοτών» βρήκα να αποκλείεται η Βίτσα, γιατί η αναπαράστασή της στο παλαιό είναι λιγότερο επαρκής». Και έτσι είναι, αφού η Βίτσα εξισπεριάζεται «ευκολότερα και καλύτερα» μόνο από τα άλλα χωριά, ενώ καθένα από τα χωριά που διεκδικούν την έδρα του Δήμου, οι Κήποι και οι Ασπραγγέλοι, εξισπεριάζεται άλλα δέκα χωριά. Όσο για το δικό μου χωριό, το μικρό Καπέσοβο, θα μπορούσε να υποβάλει υποψηφιότητα κλπ....

Όπως βλέπετε, δεν το πρότεινα απλά του αναγνώριζα μια πιθανότητα, αλλά μια δυνατότητα να υποβάλει υποψηφιότητα, ένα δικαίωμα που ανήκει στον λαό και τα χωριά τίποτε παραινάται.

Όσο για τη συμπεριφορά και το ήθος των άγνωστων συνομιλητών μου, να πω πως είναι αρδώς και κατάπινητα και οι ίδιοι είναι ανάνοχοι και ανόητοι είναι προφανώς θαυμάσιοι και δεν κρύβονται. Και είμαι βέβαιος, πως αν τους ξέγανε, θα τους έφτιναν για τον τρόπο που διάλεξαν κι αν ακό- γιναν δίκιο στους ισχυρισμούς τους. Ούτε Ζαγορίσιοι είναι, γιατί οι Ζαγορίσιοι είναι εντιμοί.

Έγιναν, δυο φορές κιόλας, ότι μεταξύ Κήπων και Ασπραγγέλων επι- περσώμενος (με το ίδιο κριτήριο) είναι οι δεύτεροι. Κι όμως ουδείς από τους άγνωστους μου παραπονήθηκε καν. Οι άνθρωποι θεωρούν και κάνουν σεβαστό δικαίωμα της γνώμης. Και κάνουν τον αγώνα τους φανερά.

Αισιόμαι για το κατάντημα των ανθρώπων αυτών. Αλλοίμονο στο Ζαγόρι, αν επικρατήσουν άνθρωποι με τέτοιο ήθος!

Βίτων Βαρζώκας

Νέα του τόπου μας

οι (Μηλιοτάδες), 4. Δόλιανης (Νέου Αμαρουσίου), 5. Ελατοχωρίου, 6. Ιτέας, 7. Καβαλλάρου, 8. Καρών, 9. Καστανώνος Ζαγορίου, 10. Μακρίνου, 11. Τριπτόνου, 12. Φλαμπουραρίου, οι οποίες καταργούνται, καθώς και από τους συνοικισμούς Αγία Πα-

ρασκευή της κοινότητας Πέτρας, Πέτρας της κοινότητας Πέτρας και Ποταμιά της κοινότητας Κρυόβουσης, οι οποίοι αποσπώνται από αυτές. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Μηλιοτάδες της νέας κοινότητας Δεματίου.

Δήμος Κεντρικού Ζαγορίου αποτελούμενος από τις κοινότητες: 1. Αγιώτη, 2. Ανω Πεδινών, 3. Αρίστης, 4. Ασπραγγέλων, 5. Βίτσης, 6. Δικορύφου, 7. Διπτόνου, 8. Διπτόνου, 9. Ελάτης, 10. Ελατοπόπου, 11. Καλινιά, 12. Κάτω Πεδινών, 13. Μανασσή, 14. Μεσοβουνίου, 15. Μονοδενδρίου, οι οποίες καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται ο οικισμός Ασπραγγέλων της νέας κοινότητας Ασπραγγέλων.

— Δήμος Τύμφης αποτελούμενος από τις κοινότητες: 1. Βραδέτου, 2. Βρυσόχωρι, 3. Ηλιοχωρίου, 4. Καπέσοβου (Καπέσοβου), 5. Κήπων, 6. Κουκουλίου, 7. Λαϊστής, 8. Λεπτοκαρυάς Ζαγορίου, 9. Νεράδων, 10. Σκαμνελίου, 11. Τσεπελόβου, 12. Φραγκάδων, οι οποίες καταργούνται. Έδρα του Δήμου ορίζεται ο οικισμός Τσεπελόβου της νέας Κοινότητας Τσεπελόβου.

Η Σ.Ε.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

(Σχετικά με τις συνενώσεις)

Στο προηγούμενο φύλλο (αυ. 233 /Σεπτέμβριος 1997) της εφημερίδας μας «Το Ζαγόρι μας» που διαβάζουμε όλοι οι Ζαγορίσιοι, ανατολικοί - κεντρικοί και δυτικοί, στην 4η σελίδα, φιλοξενηθεί το άρθρο του αγαπητού φίλου κ. Βύθωνα Βαρζώκα: «Συνενώσεις κοινοτήτων Ζαγορίου - συνεχίζονται». Μεταξύ άλλων ο συντάκτης αναφέρει και τα εξής: «... 2) Δήμος Κεντρικού Ζαγορίου. Διορθωτική και καλοδεχούμενη η ερμηνεία της Αρίστης. Τα άλλα δυο χωριά, Αγίος Μηνάς και Μεσοβούνι προτιμούν λεί το Καπάκι, δικαίωμα τους...». Δεν γνωρίζω την πηγή της πληροφορίας του κ. Βαρζώκα, προς αποκατάσταση όμως της εικόνας και των εντυπώσεων που δημιουργήθηκαν και χωρίς οποιαδήποτε μομφή προς τον συντάκτη, σαν Μεσοβουνιώτης, επιθυμώ να καταθέσω τα εξής: Η κοινότητα Μεσοβουνίου, με ομόφωνη απόφασή της, τάχθηκε εξ αρχής υπέρ της παραμονής της στον Ζαγορίσιο χώρο, τον φυσικό της χώρο. Με αγωνιώδεις προσπάθειες στη συνέχεια, όταν παλινδρομούσαμε μεταξύ Καπαζίου και Δολιανών και ενώ ουδείς συμπατριώτης Ζαγορίσιος καταδέχθηκε να ασχοληθεί με τον εξοστρακισμό δύο Ζαγορίσιων κοινοτήτων (Μεσοβουνίου - Αγίος Μηνάς), συντάξαμε ομόφωνα το από 26/7/97 υπόμνημά μας απεθιγμένο προς τον υπουργό Εσωτερικών και

κοινοποιούμενο στον Γ.Γ. Περιφέρειας Ηλείου, στον Νομάρχη Ιωαννίνων, στην ΤΕΑΚ Ιωαννίνων, στο Συμβούλιο περιοχής 5ης εδαφικής περιφέρειας, στον Πολιτιστικό Σύνδεσμο Ζαγορίσιων και στην Ένωση Ζαγορίσιων Αθηνών, με το οποίο ζητούσαμε την επανένταξή μας στον Δήμο Κεντρικού και Δυτικού Ζαγορίου. Το υπόμνημα αυτό λίγο αργότερα προσυπογράφη με δική της πρωτοβουλία και η κοινότητα Αγίου Μηνά. Παράλληλα, ενεργοποιήσαμε και όποιες γνωριμίες είχαμε. Οι εξελίξεις ήδη δομολογήθηκαν τώρα που κυκλοφορεί το παρόν φύλλο. Ανεξάρτητα με το αποτέλεσμα, πρώτον δώσαμε τον αγώνα μας και, δεύτερον, ηθικά αισθανόμαστε και θα αισθανόμαστε ακόμα Ζαγορίσιοι.

ΥΓ. Η απόφαση της Κοινότητας Μεσοβουνίου και το υπόμνημα που συνέταξε, για λόγους οικονομίας της διάταξης της ύλης βρίσκονται στα χέρια της συντακτικής επιτροπής και είναι στη διάθεση όλων.

Ιωάννινα, 10 Οκτωβρίου 1997

Βασίλειος Μπούρης

με την ιδιότητά μου ως κοινοτικός σύμβουλος Μεσοβουνίου

ΠΑΠΑΖΟΓΛΕΙΟΣ ΥΦΑΝΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Κύριε Διευθυντά,

Το κτίριο στο οποίο κάποτε στεγαζόταν η Παπαζογλείος Υφαντική Σχολή το ξέρετε. Σήμερα στεγάζεται Γυμνάσιο της πόλης των Ιωαννίνων.

Πληροφορήθηκα ότι το Κράτος πληρώνει — δεν ξέρω σε ποιον — ενοίκιο γύρω στις 600.000 δρχ. το μήνα. Ανεγρέξα στη διαθήκη της Αικατερίνης Παπαζογλου (συντάχθηκε το 1884) και διάβασα:

«Η εν Ιωαννίνους οικία μου, εις την οποίαν κατοικώ, να χορηγηθή εις το κοινόν του Ζαγορίου και των Ιωαννίνων και καταστή εφορτάσιον υφαντικής σχολής δια πτωχά κοράσια, δώδεκα τον αριθμόν, τσάσερα εκ Ζαγορίου, τσάσερα εκ Ιωαννίνων και τσάσερα εκ της Λάκκας Σουλίου».

Η Υφαντική Σχολή έκλεισε. Μήπως είναι η μόνη; Το ερωτήμα μου:

Από που προκύπτει ότι πρέπει να πληρώνει η πόλη ενοίκιο, επειδή χρησιμοποιεί το κτίριο για Σχολείο;

Τι γίνονται αυτά τα ζητήματα, όπως και τα άλλα που προβλέπεται απ' τη διαθήκη;

Ναι, γιατί φανάζω, τόσο καιρό, να γίνει εφονηχτικός έλεγχος στα Κληροδοτήματα.

Πρόκειται για παλαιό χρημάτιον.

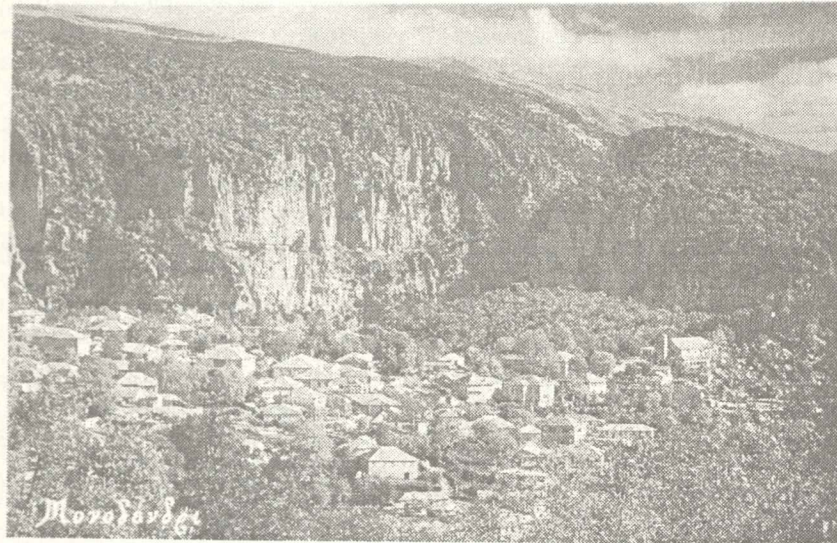
Θα το πάρουμε, χαμιά φορά, οι πολίτες απόφαση να διεκδικήσουμε τα δικαιώματά μας;

Αφήστε το κράτος και τους τοπικούς μας άρχοντες ήσυχους στο βαρύ ύπνο τους.

Σπύρος Εγγράβιος

ΜΕΓΑΛΑ ΚΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΣΤΟ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Προκηρύχθηκε για τις 3 Νοεμβρίου από τη Ριζαίο Εκκλησιαστική Σχολή μειοδοτικός διαγωνισμός για την ανάδειξη αναδόχου του έργου «α-

ποκατάστασης του αρχοντικού Πα-
νταζή», το οποίο προορίζεται για Πο-
λιτιστικό Κέντρο της Κοινότητας.
Πρόκειται για ένα έργο πνοής, που θα
συμβάλει σημαντικά στην πολιτιστική
ανάπτυξη της περιοχής αλλά και του
τουρισμού γενικότερα. Αξίζει να ση-
μειωθεί, πως το εν λόγω έργο χρημα-
τοδοτείται κατά ένα μεγάλο μέρος
από ειδικά κονδύλια του Ταμείου της
Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επίσης από τις αρχές του προη-
γούμενου μήνα άρχισαν και συνεχίζο-
νται με εντατικούς ρυθμούς οι εργα-
σίες κατασκευής του ελικοδρομίου,
ενώ πολύ σύντομα θ' αρχίσει και η κα-
τασκευή του υπαίθριου θεάτρου.

Παράλληλα από ιδιώτες χτίζο-
νται αυτή την περίοδο ένας ξενοίκιος
(ο 6ος στη σειρά) και ένα ακόμη εστια-
τόριο (το 5ο). Έτσι το Μονοδένδρι
παρουσιάζει μια ξεχωριστή ζωντάνια
και δραστηριότητα, γεγονός που ση-
μαίνει, πως το μέλλον του διαγράφε-
ται ευνοϊκά.

Σ. Θ.

Στους Λιγνιάδες Ιωαννίνων

ΤΙΜΗ ΣΤΟΥΣ ΝΕΚΡΟΥΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ

Την μνήμη του ολοκαυτώματος
των 86 θυμάτων —ανάμεσά τους και
πολλά παιδιά— της Γερμανικής θη-
ριωδίας, τον Οκτώβριο του 1943 στους
Λιγνιάδες Ιωαννίνων, τίμησαν με διή-
μερες εκδηλώσεις το Σαββατοκύρια-
κο, η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, η
κοινότητα, το Πνευματικό Κέντρο, ο
Πολιτιστικός και ο Αγροτικός Σύλλο-
γος του χωριού.

Το απόγευμα του Σαββάτου εγκα-
νιάστηκε η έκθεση ζωγραφικής του
Γιαννιώτη καλλιτέχνη Δημ. Ράτσινα
και παρουσιάστηκε η σύνθεσή του «Το
ολοκαύτωμα των Λιγνιάδων» έργο
που δώρισε στο Πνευματικό Κέντρο

Νέα του τόπου μας

της Κοινότητας.

Το πρωί της Κυριακής τελέστηκε
επιμνημόσυνη δέηση προσκλητήριο
νεκρών και κατάθεση στεφάνων.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ

Αν σε κάποιο γραπτό αλλάξουν
κάποιες λέξεις, αναμείβονται το κείμε-
νο αλλοιώνεται.

Έτσι π.χ. έγινε σε γραπτό μου του
προηγούμενου φύλλου της εφημερί-
δας μας, που είχα ως θέμα τη ΒΕΛΛΑ.
Εγώ γράφω: Η πληροφορία ότι,
οι Πάνω Βελλαίτες πήγαν στα Πάνω
Σουδενά, είναι λαθεμένη.

Στο κείμενο της εφημερίδας γρά-
φτηκε η πληροφορία οι Πάνω Βελ-
λαίτες πήγαν στα Κάτω Σουδενά εί-
ναι λαθεμένη.

Σε άλλο σημείο που αναγράφω
το ηγούμενο συμβούλιο της Βελλάς την 1-
1-1836 κλπ. Εγώ έγραφα, όλοι τους
Κάτω Σουδενιώτες, ο δαίμονας του
τυπογραφείου το έκανε, όλοι τους
Γιαννιώτες.

Έτσι το γραπτό δείχνει ασυνάρτη-
το και αλλοιωνόμειο.

Γι' αυτό παρακαλώ τους αναγνώ-
στες, που έχουν στα χέρια τους το
αριθμ. φύλλο του ΖΑΓΟΡΙ μας να
διορθώσουν στο ιστόγραμμά μου για τη
ΒΕΛΛΑ, τις δύο λέξεις στη δεύτερη
στήλη Άνω Σουδενά αντί για Κάτω
Σουδενά και στην τρίτη, «ήσαν όλοι
τους Σουδενιώτες» αντί Γιαννιώτες.

Δ.Σ.

ΤΑ ΝΕΑ ΤΗΣ ΕΛΑΤΗΣ

Κάτι που έλειπε από το χωριό μας,
πραγματοποιήθηκε και όλοι νοιώσαμε
μεγάλη χαρά και ικανοποίηση. Στις 9
Αυγούστου, έγιναν τα εγκαίνια της
έναρξης λειτουργίας του Κοινοτικού
Αναψυκτηρίου, που νοικιάστηκε από
τον κ. Αλέκο Γιαννακόπουλο, ιδιοκτή-
τη και του ξενοδοχείου «ΕΛΑΤΗ».

Αυτό το περμιόμειο από πολλά
χρόνια και είχε τεθεί σκοπός, από τα
προηγούμενα Κοιν. Συμβούλια τους
αειμνήστους Προέδρους και τα μέλη
των, να κτισθεί ένα κτίριο για Ξενώ-
νας-Εστιατόριο και καφενείο. Και η
καλή αρχή έγινε μπροστά από 15 χρό-
νια. Ο κ. Νικόλαος Πισπιρίδης, που εί-
ναι άξιος κάθε τιμής και επαίνου πα-
ρεχώρησε το οικοπέδο, που ήταν και
το μόνο κατάλληλο γιατί είναι κοντά
στην Πλατεία (τον Πλάτανο). Με χρη-
ματική προσφορά του αειμνήστου Φε-
ρούκα έγιναν τα θεμέλια και οι βάσεις.
Με κρατική επιχορήγηση και δάνειο
από την ΑΤΕ, έγινε ο σκελετός, που
παρέμεινε έτσι αρκετά χρόνια. Το
1990 η σύζυγος του αειμνήστου χω-
ριανού κ. Μιλτιάδη Βλάχου, η Κα-
βαλιώτισσα Αρμονούλα Βλάχου διέ-
θεσε 6.000.000 δραχ. και αποπερατώθη-
κε το ισόγειο. Επειδή όμως δεν πλη-
ρώνονταν τα ετήσια χρεωλύσια του
δανείου η ΑΤΕ ήθελε να το κατασχέ-
σει.

Με ενέργειες του Κοινοτικού
Συμβουλίου και του Εξωραϊστικού

Σύλλογου Ελάτης με έγκληση τους
απανταχού Ελατινούς αγρω-
νιόθηκε ποσό 3.500.000 δραχ. και
εξοφλήθηκαν οι ληξιπρόθεσμοι
όσοι. Από την 1η Γενάρη του 1997
και σήμερα εργαζόμαστε.

Για να γίνει όμως όπως το θέ-
λουμε σήμερα ο νοικιαστής του Αλε-
κος Γιαννακόπουλος δεν υπολόγησε
έξοδα και κόπους για τον χώρο και
πολύστο εξοπλισμό του. Με τον ερμη-
σμό του στο χωριό μας και την άνεση
στη του ξενοδοχείου «ΕΛΑΤΗ» είναι
ζωή στο χωριό... και έγινε γνωστό
πολλούς ξένους που το επισκέφθηκαν
και το επισκέπτονται τακτικά. Με την
επίσκεψη σ' αυτό του Δημήτρη Κη-
ρίση, του πατριώτη μας κ. Κωνσταν-
τίνου Τασιούλα και την φιλική μας επι-
σημόνωση του χωριού μας κέρδισε πολλά!

Ενίσχυσε τον Σύλλογο με 500.000
δραχ. Μας έστειλε 10 καλές με φρε-
σκάκια και 2.000 μετρητά καλές με
ύδρευσης, το εξωτερικό δίκτυο, και
μέσον του κ. Πετρούλη. Του απειθή-
νουμε τις θερμές μας ευχαριστίες.
Στον κ. Γιαννακόπουλο ευχαριστούμε
καλές δουλειές.

Πατεριόμειο ότι και στην πα-
τριότητα, η συγχωριανή μας Μερό-
λη Παπαζή, το γένος Μ. Οικονο-
μική Αλφειά αγρότισσα σε ήθος και
καρδιά, κομμημένη με όλες τις αρε-
τές της Ζαγοριανής γυναικός. Ελαφρό
χρυσό που τη σκεπάζει.

ΒΙΤΣΑ
Ευχαριστήρια
—Το Γιώργο Αλεξίου, που διορί-
στηκε καθηγητής Τεχνολογίας σε
απόστολη της Γ' Περιφέρειας Αθηνών
στην Αθήνα, συγχωριανή μας με όλες τις
αρετές της Ζαγοριανής γυναικός. Ελαφρό
χρυσό που τη σκεπάζει.

ΒΙΤΣΑ
Ευχαριστήρια
—Το Γιώργο Αλεξίου, που διορί-
στηκε καθηγητής Τεχνολογίας σε
απόστολη της Γ' Περιφέρειας Αθηνών
στην Αθήνα, συγχωριανή μας με όλες τις
αρετές της Ζαγοριανής γυναικός. Ελαφρό
χρυσό που τη σκεπάζει.

ΒΙΤΣΑ
Ευχαριστήρια
—Το Γιώργο Αλεξίου, που διορί-
στηκε καθηγητής Τεχνολογίας σε
απόστολη της Γ' Περιφέρειας Αθηνών
στην Αθήνα, συγχωριανή μας με όλες τις
αρετές της Ζαγοριανής γυναικός. Ελαφρό
χρυσό που τη σκεπάζει.

ΒΙΤΣΑ
Ευχαριστήρια
—Το Γιώργο Αλεξίου, που διορί-
στηκε καθηγητής Τεχνολογίας σε
απόστολη της Γ' Περιφέρειας Αθηνών
στην Αθήνα, συγχωριανή μας με όλες τις
αρετές της Ζαγοριανής γυναικός. Ελαφρό
χρυσό που τη σκεπάζει.

ΝΕΟΙ ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

Είναι ο Κάτω Σουδενιώτης Μα-
λκός Δ. Σουσιόπουλος που τελειώνει
Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο
Πολυτεχνείο Μηχανικών (Σειρά
Παπαζή, το γένος Μ. Οικονο-
μική Αλφειά αγρότισσα σε ήθος και
καρδιά, κομμημένη με όλες τις αρε-
τές της Ζαγοριανής γυναικός. Ελαφρό
χρυσό που τη σκεπάζει.

Είστε όλοι τους ν' αποτελούν, για
θυποστηρίγματα των συγχωριανών
εχέται επιτυχίες μετά την απο-
τυχία του.

Κοινωνικά

ΑΡΙΣΤΗ

Γάμοι
—Στη Θεοφάνη έγιναν οι γάμοι
στο χωριό μας.
—Την 6/9/97 του Κων/νου Αγορ-
βίου, που πήρε με άριστα
το πτυχίο της νηπιαγωγού του Πανεπι-
στημίου Θεοφάνης, συγχωριανή ολό-
ψυχα και της ευχόμαστε καλή σταδιο-
δρομία.

Βαπτίσεις

—Στην Αγία Τριάδα Εκκλησίας, επι-
μνημόσυνη δέηση για τον αειμνήστο
Πατριότλη, που πήρε με άριστα
το πτυχίο της νηπιαγωγού του Πανεπι-
στημίου Θεοφάνης, συγχωριανή ολό-
ψυχα και της ευχόμαστε καλή σταδιο-
δρομία.

Θάνατοι

—Στην Ιερά Ναό Αρχιμανδρείου,
εγκλήση η νεκρώσιμη ακολουθία του Σω-
κράτη Παπαδημητρίου, που πέθανε
στα 13/9/97 του Ματθαίου Δημ.
Τασιούλα και την φιλική μας επι-
σημόνωση του χωριού μας κέρδισε πολλά!

Βαπτίσεις

—Την Κυριακή 21 Σεπτεμβρίου,
στον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου Ιωαν-
νίνων (πλ. Παγώνης), έγινε η βαφτι-
σμός της κόρης του Γιάννη (Προέδρου Κοιν.
Βίτσας και της Γλυκερίας Βασιλείου).
Ανάδοχος η γιαγιά από τα Πάνω Πε-
δινά, Άντα Αθ. Φωτιάδου και το όνομα
αυτής Γεωργία. Επακολούθησε γεύμα
και παραδοσιακό γλέντι στο εξοχικό
κέντρο «Σερραϊός». Στους γονείς, στις
γιαγιάς και στον παππού, τις καλύτερες
ευχές μας.

Γάμοι

—Στις 4 Οκτωβρίου στον Ιερό
Ναό Αποστόλου Παύλου Κορινθίων,
έγινε ο γάμος της Μαριάνθης Ν. Καρα-
γιώργη, μετά του Αποστολικού Μέν-
ου Πατοιγέα. Συγχωριανή με όλες τις
αρετές της Ζαγοριανής γυναικός. Ελαφρό
χρυσό που τη σκεπάζει.

Φ. Β.

Ευχές

—Στους αγαπητούς μας ανεμνούς
—και εξαδέλφους— Νικόλαο και
Ανθή Νικολαΐδου που απόκτησαν το
πρώτο παιδί τους (αγόρι), απευθύ-
νουμε τις καλύτερες ευχές μας. Να εί-
ναι καλότυχος να μεγαλώσει με υγεία
και να εκπληρώσει όλα τα όνειρά του.
Πολλές ευχές και στον παππού Φίλιπ-
πο και τη γιαγιά Ελένη.

Ιωάννης και

Ελευθερία Νικολαΐδου

ΔΟΛΙΑΝΗ

Ευχαριστήρια
—Θεομιά συγχωριανή στον αγα-
πημένο μας Εξαρχόπουλο Χρήστο,
που αποφοίτησε από την Σ.Τ.Υ.Α. και
τον ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία.

Φ. Γ.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Ευχαριστήρια
—Στην αγαπημένη μας ανηψιά
Ευαγγελία Δημητρίου Βολογαννίδου
που πέφτει με πολύ καλή σειρά στη Φι-
λοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης. Θεομιά συγχωριανή
και καλή πρόοδο.

Οι θεοί Αγάθα, Μάριος και
Έφη Λευθεριώτου

ΗΛΙΟΧΩΡΙ

Γάμοι
—Το Σάββατο 20-9-97 τελέσθηκαν
οι γάμοι της δας Κέλλυς Σπη. Κων-
σταντινίδης, εγγονής του Ηλιοχωριτή

Β.Τ.

καλού πατριώτη Γιάννη Καφέτσιου,
μετά του κ. Jan Stuer μηχανολόγου από
τις Βρυξέλλες Βελγίου, στον Ιερό Ναό
Αγίου Γεωργίου Μελισσιών Αττικής.

Επακολούθησε δεξίωση στο ρωμα-
νικό εστιατόριο «1920» του Χαλαν-
δρίου, όπου ο χορός εκράτησε μέχρι
τις πρωινές ώρες της Κυριακής.

Ευχόμαστε στο νέο ζευγάρι βίο αν-
θόσπαρτο.

Αθανάσιος Καφέτσος

Κ. ΣΟΥΛΕΝΑ Βαπτίσεις

—Στις 18 Οκτωβρίου στη Μονή
Πεντέλης η Ζέτα και ο Βασίλης Μ. Τζι-
βάς βαφτίσαντε το τρίτο τους παιδί,
όμως πρώτο αγόρι, δίνοντάς του το
όνομα του εξαχάστου πατέρα τους Μι-
χάλη.

Στους γονείς και τους παππούδες,
ευχόμαστε να τον χαϊρνται.

«Το Ζαγόρι μας»

Γεννήσεις

—Στο Άμστερνταμ της Ολλαν-
δίας, οι απόγονοι του αειμνήστου Ντί-
νου Θεοδοσίου (Παλαιόχρη) Γιώργος
και Αλεξάνδρα απόκτησαν τους πρώ-
τους δικούς τους απόγονους. Ο Γιώρ-
γος αγόρι, η Αλεξάνδρα κορίτσι. Από
την πατρίδα και το χωριό τους τις καλ-
λίτερες ευχές μας και να τα χαϊρνται.

«Το Ζαγόρι μας»

Β. Τ.

Θάνατοι

Πέθανε στις 26 Σεβρίου στο Νοσο-
κομείο Χατζηκώστα στα Γιάννενα και
κηδεύτηκε στο χωριό της η Μερόπη
Τουλούνη σε ηλικία 88 ετών.

Στα παιδιά της, τ' εγγόνια της και
σ' όλους τους συγγενείς τα θεομιά μας
συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Γεννήσεις

—Το ζεύγος Αλεξάνδρου και
Ευφροσύνης Λαδιά απέκτησαν ένα
υγιεστάτο και χαριτωμένο αγόρι (το
δύοτο αγόρι της οικογένειας). Στους
ευτυχισμένους γονείς ευχόμαστε να τους χή-
σει και να είναι τυχεροί.

Το «Ζ» μας

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΟΓΚΑΣ

Έφυγε από κοντά μας για το αθάνατο ταξίδι στις 7/9/97 ο αγαπη-
τός σε όλους μας και γεμάτος καλωσύνη Κώστας Τσόγκας σε ηλικία
50 ετών πρωτότοκος γιος του Σταύρου και της Αλίκης Τσόγκα (Βα-
ζία) από Λάρισα και Κοινοβίλη αντίστοιχα.

Μόλις εγκαταστάθηκε εγκαταστάθηκε οικογενειακώς στην Αθήνα.
Ασχολήθηκε με εμπορικές επιχειρήσεις. Διετέλεσε για αρκετά χρόνια
μέλος στο Εμπορικό Επιμελητήριο και τελευταία μεγάλο χρονικό δια-
στήμα και πρόεδρος. Μετά ασχολήθηκε με δικές του επιχειρήσεις.
Ένθετο τη ζωή του με την Αλφειά (Φινλανδική καταγωγή) και απέ-
κτησαν δύο παιδιά την Άλκι και την Έλνα.

Δυστυχώς το ανήλεος δρεπάνι του Χάρου έκοψε πρόωρα και ξα-
νικά το νήμα της ζωής του. Έφυγε αφήνοντας θλίψη και οδύνη στη χα-
ραμένη του μάνα στη λατρευτή σύζυγό του στις αγαπτικές κόρες τους
και στα αδέρφια του. Άφησε πίσω του δυσαναπλήρωτο κενό. Δεν
υπήρξε ανθρώπινο μάτι (κάθε ηλικίας) να μην τον κλάψει, συνδεδε-
νός τον ως την τελευταία του κατοικία.

Στη σύζυγό, μητέρα, παιδιά και αδέρφια, θεομιά συλλυπητήρια.
Αιώνια σου η μνήμη αγαπητέ Κώστα.
Η μορφή σου θα πλανιέται πάντα στη σκέψη μας.
Το χόμα της Αττικής Γης ως είναι ελαφρό.

Αχ. Λένης

ΠΑΠΗΓΚΟ

Συγχωριανή

Στην αγαπημένη μας εξαδέλφη Ιω-
άννα Αποστόλου που ολοκλήρωσε
επιτυχώς τον κύκλο των πρακτικών
της σπουδών στην Κτηνιατρική Σχολή
του Πανεπιστημίου Μπλοκίας της
Ιταλίας ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία
και ένα λαμπρό μέλλον αντάξιο της
πορείας των σπουδών της. Η καπάκη-
ση του διπλώματός της με άριστα τον
περασμένο Μάρτιο αποτέλεσε πραγ-
ματικό άθλο στα χρονοκώ του Πανεπι-
στημίου και μάλιστα στο διάστημα των
πέντε ετών. Ομόφωνα οι καθηγητές της
σχολής θέλησαν να χορηγήσουν στην
Ιωάννα υποτροφία για περαιτέρω
εξειδίκευση στο αντικείμενό της.

Γι' αυτό την συγχωριανή ολόψυχα
και της ευχόμαστε καλή δύναμη.

Τα ξαδέλφια της
Κώστας-Γλυκερία Δανά

Θάνατοι

—Πέθανε στην Κέρκυρα, πλήρης
ημερών ο Χαρίλαος Στάρας, πρωτότο-
κος γιος του δασκάλου Γρηγόρη Στά-
ρα.

Στους οικείους του θεομιά
συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

Συγχωριανή

Εκφράζω τα θεομιά μου συγχωριανή-
ρια στον αγαπητό μου συγχωριανό Τά-
κη Τζιμόπουλο, το πρωτοπαλίκαρο
τους παπα-Γιώργη Τομή, που πήρε
επίξια το πτυχίο του Τμήματος Νομι-
κής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου
Θράκης και του εύχομαι κάθε ευτυχία
και χαρά.

Θαν. Σακελλαριδής

Συγχωριανή

Στον αγαπημένο μου ανηψιό
Αλεξάνδρου Τσεροφάνη του Θεο-
δόρου και της Αγγελίας που εισή-
χθη στην σχολή αστυφυλάκων, θεομιά
συγχωριανή και εις ανύστα.
Οι θεοί του
Ναυαζή - Παπαζή
Ουζαδελής Τάσος

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΗΛΙΟΧΩΡΙ

Προσφορές για την αντικατάσταση της στέγης του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Ηλιοχωρίου.

	Δρχ.
1. Αντώνιος Σιούρης	500.000
2. Ριζάριος Εκκλησιαστική Σχολή	386.420
3. Στέργιος Σιούρης	100.000
4. Κων/νος Πολύζος	50.000
5. Αθανάσιος Πολύζος	20.000
6. Αναστάς. Παπανικολάου	10.000
7. Κων/νος Τσιουλιάδης	10.000
8. Χρυσόστομος Πολύζος	10.000
9. Χρυσ. Τριανταφύλλου	10.000
10. Κων/νος Κοντογιάννης	5.000
11. Νικόλαος Κοντοπύρης	5.000
12. Χρήστος Ζαμπάκος	5.000
13. Γεώργιος Ζαμπάκος	5.000
14. Γεωργία Καρατζιά	5.000
15. Δημήτριος Τσουής	5.000
16. Χρυσούλα Κοντογιάννη	1.000
17. Σοφία Παπανικολάου	1.000
18. Γιώργος Τριανταφύλλου	5.000

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Προσφορές για ενίσχυση της Εκκλησιαστικής Επιτροπής Αγίου Νικολάου Ελαφοτόπου.

Δωροθέα Λίλη	30.000
Παύλος Εμμανουήλ	30.000
Νικόλαος Καράλης	5.000

Προσφορές εις μνήμην

Ισμήνη Στεφάνου στη μνήμη Στασινής Γιώτη 10.000

Θωμάς Γιώτης και Αριστούλα Σπύρου στη

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

— Η κα Λευτεριώτου Αγγαΐα προσέφερε 10.000 δρχ. για τους σκοπούς του περιοδικού μας.

μνήμη Στασινής Γιώτη	20.000
Θωμάς Γιώτης στη μνήμη Στασινής Γιώτη	10.000
Φρόσω Βράνιανη στη μνήμη του γιου της Αθανασίου	10.000
Λιάνα Γκράτζιου στη μνήμη του συζύγου της Αγαμέμνονα	20.000
Αλκμήνη Σοφιανοπούλου στη μνήμη των αγαπημένων της νεκρών	15.000

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

10.000

Κωνσταντής Αποστόλος (3)

Λευτεριώτου Αγγαΐα (3)

9.000

Τζιομάκας Ευάγγελος (3)

6.000

Καππά-Βολιώτη Νινέτα (2)

Κοτρώσιος Δημήτριος (2)

Λάζαρος Πανταζής (2)

5.000

Νουσιάδη Σοφία (2)

3.000

Αθανασέλης Σωτήρης

Βουλόδημος Γεώργιος

Βρυζάλας Χριστόδουλος

Δούσιμης Χρήστος

Θεμελή Γαλάτεια

Καμτσίκια Ευρίκλεια

Κατρίτσιου Αντιγόνη

Κατσίκης Σπύρος

Κομπάρος Μάκης

Μανθόπουλος Δημήτριος

Μανθόπουλος Κων/νος

Παρόλπουλος Ιωάννης

Σουσιόπουλος Διομήδης

ΣΗΜ.: Οι μέσα σε παρένθεση αριθμοί, δηλώνουν τα έτη πληρωμής.

Φαναρέτη Χρόνη στη μνήμη των αγαπημένων της νεκρών	5.000
Μαίρη Γκράτζιου στη μνήμη Μενελάου Γκράτζιου	20.000
Πανωραία Γκράτζιου στη μνήμη Μενελάου Γκράτζιου	10.000
Μάκης Τζιόβας στη μνήμη Μενελάου Γκράτζιου	5.000

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΙΣΦΟΡΑ

20.000

Νουτσόπουλος Γεώργιος (2)

10.000

Αποστόλου Παντελής

Γιαννακού-Κρασαδάκη Αλίκη

Zagoropoulos Chris (2)

Μ.Ο.Σ. Βρυσοχωρίου (2)

Τσάκας Ελευθέριος

8.000

Παπανδρέου Μαρίκα (2)

6.000

Jannakos Johan

5.000

Βακόλα-Μελά Όλγα

Βούδας Θεόδωρος

Γεωργίου Ανδρομάχη

Γιαννακός Αλέκος

Ιωαννίδης Θεόδωρος

Καφάλης Νικόλαος

Κουνάβου Γαλήνη

Λένης Αχιλλέας

Λούπα-Σιακά Γαλάτεια

Μπουκουβάλα Ιωάννα

Primikiris Vasilios

Σπαθάκης Αριστείδης

4.000

Θεοδοσίου Γεώργιος

ΣΗΜ.: Οι μέσα σε παρένθεση αριθμοί, δηλώνουν τα έτη πληρωμής.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

ΝΕΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Έγιναν στις 16/8/1997 οι αρχαιρεσίες για την ανάδειξη του νέου ΔΣ και της Ε.Ε. της Αδελφότητας Κουκουλιωτών «ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΠΛΑΚΙΔΑΣ» για τη διετία 16/8/1997 - 16/8/1999.

Για το Δ.Σ. εκλέχθηκαν.

ΤΑΚΤΙΚΑ ΜΕΛΗ:

1. Βακάμης Ιωάννης, Πρόεδρος
2. Γιαννακός Κων/νος, Γραμματέας
3. Λένης Αχιλλέας, Ταμίας
4. Παππά Ευανθία, Μέλος
5. Χαντζάρας Σπύρος, Μέλος

ΑΝΑΠΑΗΡ/ΚΑ ΜΕΛΗ

1. Βακάμης Σπύρος
2. Πετρίδης Ελευθέριος

Για την Εξελκλή Επιτροπή εκλέχθηκαν:

1. Βρυζάλας Χριστόδουλος
2. Λένης Κίμων

Στο νέο Δ.Σ. ευχόμαστε καλή επιτυχία στο έργο τους.

Σ.Τ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΙΛΕΖ

Υπενθυμίζουμε στους αγαπητούς συνδρομητές, ότι μπορούν να στέλνουν τις επιταγές τους στα γραφεία μας ως εξής:

«Περιοδικό το Ζαγόρι μας

Σίνα 4, Ιωάννινα - 45445 Ιωάννινα

Άλλωστε την τελευταία σελίδα του περιοδικού δημοσιεύονται στοιχεία της διαχείρισης.

Ευχαριστούμε.

Η αίθουσα διατίθεται για κοινωνικές εκδηλώσεις (γάμους - βαπτίσεις - χορούς - συνεστιάσεις). Ειδικές παραγγελίες και τιμές για τουριστικά γραφεία, γκρουπ, συλλόγους.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Ο Εκπολιτιστικός-Εξωραϊστικός Σύλλογος Σκαμνελίου, προκειμένου να οργανώσει δανειστική βιβλιοθήκη, που θα λειτουργεί στην αίθουσα του Δημοτικού Σχολείου, παρακαλεί κάθε Σκαμνελιώτη, Ζαγορίσιο ή όποιον άλλο επιθυμεί να προσφέρει βιβλία για τον παραπάνω σκοπό, στη Δ/ση Εκπ/κό Σύλλογο Σκαμνελίου Ιωαν. Τ.Κ.: 44010. Θα κρατηθεί Μητρώο δωρητών.

Εκπολιτιστικός Σύλλογος
Σκαμνελίου